Zo persoonlijk mogelijk blijven meedoen in Aalten

NOTA SOCIAAL DOMEIN 2021

Gemeente Aalten

Voorwoord

“De gemeente Aalten transformeert het sociaal domein.”
Dat betekent dat we nog meer onze inwoners en hun hulpvraag centraal stellen. Niet dat het niet goed ging, wel dat het nog beter kan. Dat vraagt een cultuuromslag in denken, uitvoeren en doen van iedereen. We willen niet denken vanuit het recht hebben op voorzieningen maar steeds meer de hulpvraag van onze inwoners zo goed mogelijk ondersteunen.

Dichtbij

We willen onze hulp en ondersteuning zo ‘dichtbij’ mogelijk organiseren. Ondanks dat er aparte wetten zijn, zien wij de ondersteuning van onze inwoners als één geheel. Een individu is niet alleen een ‘cliënt’ die onder een wet of regeling valt. Onze ondersteuning richt zich op mensen en hun omgeving. Een gezin dat ondersteuning nodig heeft krijgt vaak te maken met verschillende wetten en hulpverleners. Wij willen graag uitgaan van de ondersteuning die nodig is en de bedoeling van die wetten, niet alleen maar van de regels.

Verantwoordelijkheid van iedereen

Wij vinden we het van groot belang dat onze inwoners weten wat we doen, gedaan hebben en bovenal gáán doen. Dat geldt ook voor onze maatschappelijke partners. In deze nota willen wij benadrukken dat ons sociaal domein, de hulp en ondersteuning, een verantwoordelijkheid is van de hele samenleving. Wij nodigen onze inwoners, maatschappelijk partners, bedrijven en organisaties dan ook uit om betrokken te zijn en te blijven op onze samenleving.

“Dankzij de gesprekstafels konden we de wereld van buiten naar binnen halen.”

Participatie

Die betrokkenheid op onze samenleving bleek al in het traject dat onderdeel was bij de totstandkoming van deze nota. In 10 digitale gesprekstafels gaven inwoners hun ervaringen, meningen en wensen door. En gingen met elkaar in gesprek hoe we onze samenleving werkelijk samen kunnen onderhouden.

Als wethouders kijken wij met een erg goed gevoel terug op het participatietraject in dit voorjaar. En dat smaakt naar meer! We willen graag blijvend met onze inwoners in gesprek. Ook als deze nota besproken is en vastgesteld door de gemeenteraad. Zo dat onze samenleving echt van ons samen, dus inclusief, wordt. We geloven in deze aanpak en vernieuwde werkwijze. “In déze gemeente gaan we hier met elkaar een succes van maken!”

Zomer 2021
Joop Wikkerink en Hans te Lindert, wethouders

Inhoudsopgave

Samenvatting 7

1 **Inleiding** 8
1.1 Waarom een Nota Sociaal Domein? 8
1.2 In gesprek met de inwoner en de professional 9
1.3 Leeswijzer nota 10

2 **Onze visie en leidende principes** 11

3 **Maatschappelijke trends** 12
3.1 Demografische gegevens en trends op regionaal niveau 12
3.2 Demografische gegevens en trends op lokaal niveau 12
3.3 Nieuwe gemeentelijke taken naar aanleiding van nieuwe wetgeving en nieuw regionaal en rijksbeleid 13

4 **Kernpunten uit de gesprekken met inwoners en professionals** 14

5 **Onze thema's** 17
5.1 Naoberschap: samen sterk in Aalten! 18
5.2 Een vitaal en gezond Aalten 21
5.3 Jong in Aalten 25
5.4 Veerkrachtig ouder worden in Aalten 30
5.5 Zorg en ondersteuning in Aalten 35
5.6 Blijven meedoen in Aalten 38

6 **Financiën** 43

7 **Uitvoeringsagenda** 44

BIJLAGE 1 - Bronnenlijst 45
BIJLAGE 2 – Visualisatie gesprekstafels 46
Bijlage 2.1: Samen sterk/Naoberschap 46
Bijlage 2.2: Een vitaal en gezond Aalten 47
Bijlage 2.3: Jong in Aalten 48
Bijlage 2.4: Jong zijn 12+ Aalten 49
Bijlage 2.5: Kinderraad 50
Bijlage 2.6: Veerkrachtig ouder worden in Aalten 51
Bijlage 2.7: Zorg en ondersteuning 52
Bijlage 2.8: Blijven meedoen in Aalten 53
Bijlage 2.9: Samen Sterk 54
Bijlage 2.10: Samenwerken 55

Samenvatting

Als gemeente Aalten zijn we samen met onze inwoners en onze maatschappelijke partners volop bezig met het goed vormgeven van ons sociaal beleid. De gemeente Aalten wil werken volgens het uitgangspunt: ‘wat is nodig voor onze inwoners om mee te kunnen (blijven) doen?’.

Om verdere noodzakelijke stappen te zetten is het van belang dat de gemeente beschikt over heldere keuzes voor de toekomst. Deze nota biedt een kapstok voor de uitvoering van de keuzes die we samen willen maken. Dat kunnen we niet alleen. Samen met onze inwoners en maatschappelijke partners werken we aan de keuzes voor morgen.

Deze nota is ondanks de corona-maatregelen op een intensieve en vernieuwende wijze met veel inwoners van Aalten en vertegenwoordigers van maatschappelijke partners tot stand gekomen.

Zo persoonlijk mogelijk blijven meedoen is de rode draad van deze nota. Wij willen onze inwoners persoonlijk benaderen, goed naar hen luisteren en hen het gevoel geven dat ze gezien en gehoord worden. De leefwereld van de mens staat centraal. Aansluitend aan de Achterhoekse missie, willen we een gezonde, sterke en sociale samenleving creëren. Waarbij de gemeenschap levend en vitaal gehouden wordt.

Samen met bestuurders, beleidsmedewerkers, professionals en inwoners hebben we bekeken welke thema’s in de komende jaren In Aalten vooral de uitdagingen liggen.

Het gaat hierbij dan om de volgende thema’s:

- Naoberschap (samen sterk)
- Vitaal en gezond blijven
- Ouder worden
- Jong zijn
- Blijven meedoen
- Zorg en ondersteuning

Het vertrekpunt is de versterking van de kracht van naoberschap (samen sterk) en de gezondheid en vitaliteit van de Aaltense gemeenschap. Dit zijn de dragende krachten die zorgen voor een preventieve aanpak. Per thema wordt in de nota aangegeven wat de maatschappelijke opgaven zijn, wat we willen bereiken en hoe we dat gaan doen. Voor de komende jaren zien we samenvattend de volgende opgaven die de kaders vormen voor ons beleid:

- Het herijken, versterken & inclusief maken van de sociale basis van Aalten,
- De menselijke maat in onze dienstverlening: zo persoonlijk mogelijk samenwerken voor onze inwoners
- De realisatie van vindbare en zichtbare ondersteuning,
- Zorgen voor bestaanszekerheid voor onze kwetsbare inwoners,
- Opgroeien in veilige, gezonde en vertrouwde omgeving en
- Veerkrachtig ouder worden.

De betrokkenheid van inwoners, professionals en maatschappelijke partners bij de totstandkoming van de nota had een grote meerwaarde. Zowel in het bieden van een kritische blik als door het aangeven van nieuwe inzichten. Deze vorm van betrokkenheid willen wij ook bij de uitvoering van de nota gaan voortzetten bij het opstellen van de uitvoeringsplannen.

1. Inleiding

Deze Nota Sociaal Domein is tot stand gekomen in nauwe samenwerking tussen de gemeente, maatschappelijke partners, professionals én inwoners. Deze gezamenlijke aanpak vraagt om beleidskaders die de grenzen van verschillende beleidsterreinen overstijgen. In de nota staan deze kaders verwoord zodat actiepunten verder uitgewerkt kunnen worden in uitvoeringsnota's en uitvoeringsagenda's op specifieke taakvelden.

Als gemeente zien we deze Nota Sociaal Domein als een nota met een vernieuwde aanpak, zowel in het proces van totstandkoming als in de geformuleerde beleidskaders.

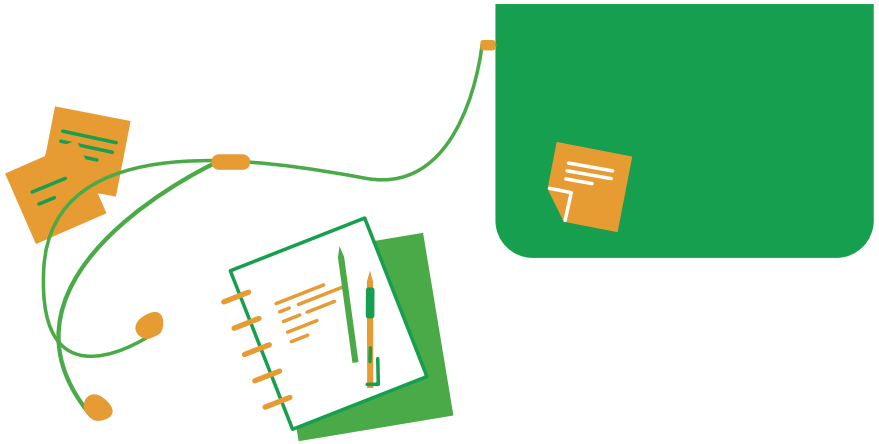
1.1 Waarom een Nota Sociaal Domein?

De gemeente Aalten transformeert het sociaal domein. In de Visie Sociaal Domein Achterhoek, het Transformatieplan Sociaal Domein Aalten en de Verordening Sociaal Domein gemeente Aalten zijn kaders, uitgangspunten en maatregelen vastgelegd.

De transformatie waar thans volop invulling aan gegeven wordt, heeft een tweeledige doelstelling:

- Het realiseren van een andere rolverdeling tussen inwoners, maatschappelijke instellingen en de overheid, waarbij de gemeente Aalten hulp en ondersteuning blijft bieden aan inwoners die dat écht nodig hebben;

- Het uitvoeren van deze taken binnen de gestelde financiële kaders en de stijging van de kosten waar mogelijk een halt toe roepen.

De transformatie in het sociaal domein gaat niet alleen over het gebrek aan (rijks) middelen en het toenemend beroep op voorzieningen. Transformatie betekent vooral een cultuuromslag in denken, werken en uitvoeren. Kijkende naar de continu aanwezige ontwikkelingen in de zorg en de maatschappij zou je kunnen stellen dat transformatie een doorgaand proces is en daarmee nooit 'af'.

Met deze nota willen we de volgende stap in dit proces zetten. Ons beleid moeten we aanpassen aan nieuwe omstandigheden en aan nieuw rijksbeleid. Daarnaast is het van belang om bij de uitvoering van de transformatie goed in gesprek te blijven met inwoners, professionals en maatschappelijke partners. Om die reden is een uitgebreid participatietraject verbonden aan de totstandkoming van de nota.

Conform de afspraken in de Nota burgerparticipatie is een kader opgesteld waarbinnen het participatietraject opgezet en uitgevoerd is.

1.2 In gesprek met de inwoner en de professional

Aan de nota is een uitgebreid participatietraject voorafgegaan. Samen met beleidsmedewerkers, professionals en inwoners keken we naar de uitdagingen die voor ons liggen binnen het sociaal domein. Wat gaat er al goed? Wat kan er beter? Waar liggen er kansen en wat is ervoor nodig om deze kansen om te zetten en te benutten in acties? En wie zijn daarbij betrokken? Na een inventarisatie van een aantal prominente actuele thema's, zijn deze in diverse groepen met inwoners en professionals besproken.

Voor de beantwoording van deze vragen hebben we na een inventarisatie met de vraag wat de bepalende thema's voor de komende tijd zijn, met een diverse groep aan inwoners en professionals gesproken over de prioritaire thema's:

- Naoberschap (samen sterk)
- Vitaal en gezond blijven
- Ouder worden
- Jong zijn
- Blijven meedoen
- Zorg en ondersteuning

Tot nu toe heeft het gezondheidsbeleid nog geen onderdeel uitgemaakt van het beleid sociaal domein. Het lokale gezondheidsbeleid hangt echter nauw samen met de inzet op preventie in het sociaal domein. Daarnaast komt het lokaal gezondheidsbeleid terug in het thema Vitaal en gezond blijven. Kortom, het thema is integraal opgenomen in deze nota.

1.3 Leeswijzer nota

De nota is als volgt opgebouwd: We starten met een beschrijving van onze visie en leidende principes voor het sociaal domein. Aansluitend brengen we de maatschappelijke trends in beeld die van invloed kunnen zijn op onze keuzes voor de komende jaren. Naast de maatschappelijke trends zijn onze vele gesprekken met inwoners en professionals een belangrijke bouwsteen voor deze nota. In hoofdstuk 4 staan de kernpunten uit de gesprekken. Op basis van deze inbreng hebben we de bepalende thema's voor de gemeente Aalten aangegeven met de opgaven voor de komende tijd die als beleidskader gaan fungeren. Hiernaast het overzicht van onze opgaven per thema.

In hoofdstuk 5 worden de thema's en opgaven uitgewerkt. Per opgave beschrijven we waarom de opgave benoemd is, welk maatschappelijk effect we willen bereiken met de opgave en wat we (gaan) doen en hoe we dat (gaan) doen om de opgave succesvol uit te voeren.

Naast de inhoudelijke beleidskaders geven we in hoofdstuk 6 ook aan wat de financiële kaders voor de komende jaren zijn. Tenslotte ronden we de nota af met de uitvoeringsagenda voor de komende jaren.

Naoberschap: samen sterk in Aalten!	» Stimuleren van inwonersideeën, -initiatieven en vrijwilligerswerk en ondersteunen van mantelzorg » Het herijken, versterken en inclusief maken van de sociale basis
Een vitaal en gezond Aalten	» Gezondheidsverschillen tegengaan » Het stimuleren van (mentale) gezondheid » Ouderen stimuleren in hun vitaliteit
Jong in Aalten	» Het stimuleren van (mentale) gezondheid » Onze kinderen groeien op in een veilige en vertrouwde omgeving » Alle kinderen kunnen zichzelf zijn en meedoen » Het jeugdhulplandschap is toegankelijk, overzichtelijk en steunend
Veerkrachtig ouder worden in Aalten	» Vitaal ouder worden » Mee blijven doen en ontmoeten » Op tijd voorbereid zijn op ouder worden » Passende zorg en ondersteuning op het juiste moment » Levensloopbestendig wonen
Zorg en ondersteuning in Aalten	» Vindbare en zichtbare toegang tot hulp en ondersteuning » De menselijke maat centraal: we werken zo persoonlijk mogelijk
Blijven meedoen in Aalten	» De basis op orde: onze inwoners ervaren bestaanszekerheid » Sport, bewegen en cultuur als bindmiddel » Iedereen naar een passende zinvolle dagbesteding » Investeren in beschermd wonen en maatschappelijke opvang

2. Onze visie en leidende principes

In de gemeente Aalten werken wij zo persoonlijk mogelijk. Wij willen onze inwoners persoonlijk benaderen, goed naar hen luisteren en hen het gevoel geven dat ze gezien en gehoord worden. De leefwereld van de mens staat centraal.

Aansluitend aan de Achterhoekse missie, willen we een gezonde, sterke en sociale samenleving creëren. Waarbij de lokale gemeenschap levend en vitaal gehouden wordt. Het sluit aan bij de krachtige basis binnen de gemeente Aalten en tevens centraal thema in deze nota: naoberschap. De visie en leidende principes voor het sociaal domein zijn eerder in lokale en regionale nota's verwoord. Op basis van de gesprekken die we met maatschappelijke partners en inwoners hebben gevoerd, bleek dat er geen aanleiding was om de bestaande visie en leidende principes te herijken.

Samenvattend kent onze visie de volgende leidende principes:

- **Iedereen doet mee en draagt naar eigen kunnen zijn steentje bij en we helpen elkaar**
  - We zorgen ervoor dat jeugdigen zich maximaal kunnen ontwikkelen, inwoners naar vermogen participeren en maatschappelijk bijdragen.
  - Kwetsbare groepen, zoals kinderen en inwoners met een beperking, krijgen als dat nodig is hulp om hun talenten te ontwikkelen en mee te doen aan de samenleving.

- **We werken volgens de bedoeling: onze inwoner staat centraal**
  - Niet de regels of het 'recht op voorzieningen' staan centraal maar juist wat nodig is en wat de bedoeling is.

- **We zetten in op preventie met onze solide sociale basisinfrastructuur**
  - Mensen hebben een sociaal netwerk dat zich kenmerkt door wederkerigheid en dicht bij de inwoner wordt eerder de juiste hulp geboden.

- **Samen werken we aan oplossingen: met inwoners, maatschappelijke initiatieven en instanties**
  - Hierdoor kunnen inwoners (langer) zelfstandig in een veilige en toegankelijke omgeving blijven wonen en meedoen aan de samenleving.
  - We maken inwoners ook zelf verantwoordelijk en stimuleren dat inwoners zelf ook zich actief inzetten voor gezamenlijke oplossingen.

- **We zijn vindbaar en helder en duidelijk in onze communicatie met inwoners**
  - De gemeente helpt waar nodig en stimuleert inwoners om zelf oplossingen te vinden voor problemen met ondersteuning van het sociale netwerk. We maken de hulp makkelijk bereikbaar.

- **Inwoners zitten mentaal en fysiek goed in hun vel**
  - We gaan bij ons gezondheidsbeleid uit van positieve gezondheid: het versterken van de veerkracht van onze inwoners, hetgeen betekent dat we inzetten op mentale en fysieke aspecten van gezondheid.

Vanuit onze visie en leidende principes is onderzocht welke maatschappelijke trends op ons afkomen die tot eventuele aanpassing van onze beleidskeuzes zouden kunnen leiden. In het volgende hoofdstuk zijn deze trends beschreven.

3. Maatschappelijke trends

Om te komen tot de juiste beleidskeuzes is het van belang de maatschappelijke trends goed in beeld te hebben. Hierbij zijn demografische ontwikkelingen van belang, net als het beleid van de Rijksoverheid dat ons voor nieuwe uitdagingen stelt. En afspraken die we regionaal gemaakt hebben.

3.1 Demografische gegevens en trends op regionaal niveau

Een aantal demografische factoren zijn tekenend voor de Achterhoek. Het onderwerp vergrijzing maakt daar een belangrijk onderdeel van uit. In de Achterhoek zijn er aanzienlijk meer 65+'ers (22,4%) afgezet tegen het gemiddelde van Nederland (18,8%) . Door deze demografie komen ouderdomsziekten bovengemiddeld voor, zoals dementie, diabetes en COPD. Daarnaast hebben inwoners in de Achterhoek gemiddeld genomen een lagere sociaaleconomische status (SES).

Qua trends is in de Achterhoek een groei te zien in het aantal chronische aandoeningen veroorzaakt door leefstijl. Een afname is te zien in het aantal zorgmedewerkers, informele hulp en naoberschap. Digitale en leesvaardigheden van inwoners blijven achter. De grootste uitdagingen ziet men regionaal in het inzetten op voorzorg in plaats van de focus op nazorg. Er gaat meer worden ingezet op preventie op alle niveaus. Daarnaast wil de regio maximaal gebruik maken van de technologische mogelijkheden, waardoor zelfregie en zelfmanagement toenemen, en wordt er ingezet op een toekomstbestendig zorglandschap en de inrichting van de fysieke omgeving: wonen en leefgebied.

3.2 Demografische gegevens en trends op lokaal niveau

Een kleine greep uit de demografische trends in gemeente Aalten leert ons dat gemiddeld 9,6% van de jongeren tot 18 jaar jeugdhulp krijgt (afgezet tegen 10,3% jongeren in Nederland). Bij de meesten hiervan (9,1%) gaat het om jeugdhulp zonder verblijf. Van 2019-2020 is het aantal verwijzingen naar bureau Halt per 10.000 inwoners gestegen van 6 naar 10 (landelijk is een verlaging te zien van 13 naar 11). In de gemeente Aalten groeit 3% van de kinderen op in een gezin dat moet rondkomen van een bijstanduitkering. In heel Nederland is dat 6%.

De werkloosheid ligt onder het landelijk gemiddelde (2,4% ten opzichte van 3,4%). In gemeente Aalten verleende 20,1% mantelzorg, waar dat 14,2% in Nederland was. 70,4% beweegt voldoende, landelijk gezien is dit 63%.

3.3 Nieuwe gemeentelijke taken naar aanleiding van nieuwe wetgeving en nieuw regionaal en rijksbeleid

Er komt een aantal landelijke en regionale ontwikkelingen op ons af die ertoe leiden dat er lokaal nieuwe taken vervuld moeten gaan worden. Bij de uitwerking van de thema's wordt aangegeven hoe we gaan inspelen op deze landelijke ontwikkeling.

Beschermd wonen

Per 1 januari 2022 wordt gestart met de decentralisatie van beschermd wonen. Dat betekent dat niet alleen de centrumgemeenten, maar álle gemeenten zich voortaan moeten gaan inzetten voor inwoners die in aanmerking komen voor beschermd wonen. Vanaf 1 januari 2023 komt er een nieuwe financiële verdeling over gemeenten en een zogeheten woonplaatsbeginsel. Gemeenten zijn hiermee voortaan verantwoordelijk voor beschermd wonen voor de eigen inwoners en zijn daartoe ook in staat, omdat ze middelen ontvangen. Een cruciale opgave voor alle gemeenten is het beschikbaar hebben van voldoende woningen voor deze kwetsbare doelgroep. We sluiten nieuwe contracten af met aanbieders waarmee we een duurzame relatie aangaan. Uitgangspunten voor de samenwerking zijn: ambulantisering (beschermd thuis in de wijk), uitstroom (kort en tijdelijk wonen in een intramurale setting) en innovatie (woonvormen, vernieuwende aanpak).

Nieuwe Wet inburgering

De nieuwe Wet inburgering treedt in werking op 1 januari 2022. Gemeenten krijgen een belangrijke rol bij de begeleiding van nieuwkomers die inburgeringsplichtig zijn. Het doel is om inburgeringsplichtigen zo snel mogelijk te laten meedoen in Nederland en daarnaast zo snel mogelijk werk te vinden.

De taak voor de gemeente is om inburgeringsplichtige nieuwkomers te begeleiden bij hun inburgering. Voor asielstatushouders doen we dit vanaf het moment van koppeling aan een gemeente. Ook zorgt de gemeente voor een persoonlijk Plan Inburgering en Participatie. Op die manier wordt voor een 'inburgering op maat' gezorgd. Gemeenten begeleiden ook gezinsmigranten en overige migranten.

Inkoop geïndiceerde Zorg

In 2020 is de gemeente Aalten met de Achterhoekse gemeenten gestart met de aanpak om te komen tot een nieuwe inkoopstrategie sociaal domein met ingang van 1 januari 2022. Het doel hiervan is dat er een dekkend zorglandschap komt voor ondersteuning en hulp voor inwoners op basis van de Jeugdwet en de Wmo (inclusief Beschermd Wonen). Met de nieuwe inkoopstrategie wordt de benodigde transformatie van de zorg voor het deel inkoop vormgegeven. Hierbij wordt afgestapt van het Open House model en worden meerjarige contracten afgesloten met een beperkt aantal aanbieders, aangevuld met mogelijkheden voor specifieke kortdurende afspraken en lokale ruimte voor verdere innovatie. De contractering wordt ingericht op resultaten, uitgaande van wat inwoners nodig hebben om mee te doen in de samenleving. Met de inkoop wordt daarnaast beoogd meer grip op financiën te realiseren. Parallel aan de inkoop wordt ook de inzet op de sociale basisinfrastuctuur vergroot (om te voorkomen dat inwoners zijn aangewezen op zwaardere vormen van hulp en ondersteuning).

Samenvattend blijkt uit de cijfers van het sociaal domein dat we het over het algemeen beter doen dan het landelijk gemiddelde. Echter, het blijft wel nodig ons in te zetten voor verdere verbetering. Verder vraagt de decentralisatie van Beschermd Wonen en de Wet Inburgering om extra beleidsinzet.

4. Kernpunten uit de gesprekken met inwoners en professionals

Voor de totstandkoming van de nota hebben we stevig ingezet op een participatietraject. We hebben als gemeente een tiental thematische online groepsgesprekken gevoerd met inwoners en professionals over wat goed gaat in het sociaal domein en wat beter kan en moet in gemeente Aalten.

Uit deze gesprekken zijn de volgende kernpunten te destilleren, die we ook verwerkt hebben in de uitwerking van voorgenomen actielijnen.

"Jongeren die verlegen zijn, die 'geen bekkie' hebben, zouden als 'vreemd' kunnen worden beschouwd. Als je ze op weg helpt, dan helpt dat wel."

Verbinding en saamhorigheid

Inwoners vinden de saamhorigheid binnen de gemeente Aalten van grote waarde. Naoberschap wordt dit genoemd. Aandacht voor elkaar en omzien naar elkaar. Wat niet groots of speciaal hoeft te zijn: het kan zitten in de 'gewone' dingen. Men moet elkaar willen helpen en klaar staan voor elkaar. Voorbeeld: de oudere jeugd kijkt om naar de jongere kinderen. Belangrijk hierbij is dat ook de kinderen die niet binnen het netwerk vallen, opgenomen worden in de groep. De gemeente kan hier als sociale verbinder iets in betekenen.

"Zorg voor deskundig personeel dat kan en wil meedenken en niet alleen lijstjes wil afvinken."

Menselijke maat

Inwoners vinden het belangrijk dat er altijd met een menselijke maat gewerkt wordt en niet alleen lijstjes worden afgevinkt. Op die manier kan de waardigheid worden behouden. Daarnaast is het belangrijk dat er geen etiket wordt opgeplakt, maar dat er wordt geloofd in de persoon en dat hen een kans wordt gegeven.

"Het nadeel van onze beperking is: je ziet het niet. Dan krijg je een stuk overschatting. Als je zegt: beperking, dan krijg je onderschatting."

Begrip voor elkaar

Het is van belang dat er vanuit de gemeente en uitvoeringsorganisaties een goed contact wordt aangegaan met diverse doelgroepen. Zo kan er kennis worden genomen van bredere problematiek door allerlei instanties. Hierdoor ontstaat begrip en kan er beter worden ingespeeld op de behoeften in de samenleving. Bedrijven missen nu nog bepaalde kennis om de afstand kleiner te kunnen maken voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

"Ik kende het Ondersteuningsteam van de gemeente niet. Gaandeweg kom ik achter dingen, maar misschien is het handig wanneer je hier komt wonen dat je een kennismakingspakketje ontvangt waar je meer informatie krijgt."

Toegankelijke ondersteuning

Het is van belang dat er op een laagdrempelige manier om hulp kan worden gevraagd, zo ervaren inwoners. Hiervoor is zichtbaarheid nodig. Een inloopuurtje op school zou hieraan bij kunnen dragen, of een telefoonnummer waar je (anoniem) een berichtje naartoe kunt sturen. Het Ondersteuningsteam zou zich beter kunnen profileren om voor iedereen toegankelijk te zijn.

"Om hulp vragen is soms lastig. Ook al ben ik ouder, dan nog kan ik vrijwilligerswerk doen. Daar haal ik veel voldoening uit."

Eigen regie houden

Voor inwoners is het belangrijk, zeker bij het ouder worden, dat de eigen regie behouden kan worden. Veel ouderen willen nog steeds vrijwilligerswerk doen. Een initiatief om mensen op te halen van huis zodat zij nog steeds hun boodschappen kunnen doen, is erg belangrijk voor het gevoel van eigen regie hebben.

"Een plek voor oudere jeugd moet toegankelijk zijn voor de doelgroep. Niet te degelijk, niet te veel regels. We moeten er zelf iets in kunnen doen."

Perspectief voor de jeugd

Belangrijk voor de jeugd is dat er voorzieningen zijn (zoals sportmogelijkheden) die ervoor zorgen dat de oudere jeugd verbonden blijft met de lokale gemeenschap. Dit kan ook zitten in een plek waar men samen kan studeren of kan 'chillen'. Een dergelijke ontmoetingsfunctie geeft perspectief om in de gemeente Aalten te blijven.

Weerbare samenleving

Inwoners ervaren dat het inzetten op weerbaarheid niet vroeg genoeg kan beginnen, het liefst al in groep 7/8. Het 'nee' durven zeggen, wanneer je bijvoorbeeld in aanraking komt met een groep jongeren waarbij je je niet prettig voelt. Of dat er vaardigheden aangeleerd worden bij online pesten.

"Er zijn ook veel mensen die graag wat willen doen maar niet weten waar ze zich moeten melden. Het organiseren van een punt waar alle ideeën terecht kunnen komen."

Participatiemogelijkheden

Belangrijk is dat de gemeente ruimte biedt aan maatschappelijk initiatief en nieuwe vormen van sociaal ondernemerschap. Er is behoefte aan kennis en ondersteuning bij het ontwikkelen van buurt- en dorpsinitiatieven.

In het proces naar de nota zijn de gesprekken aan de online gesprekstafels met inwoners en professionals als zeer waardevol ervaren. Ze hebben ons als gemeente een spiegel voorgehouden, maar ook als inspiratie voor nieuwe ideeën voor onze voorgenomen beleidskeuzes gediend.

5. Onze thema's

Onze thema's kwamen tot stand door middel van een participatietraject met diverse betrokkenen (beleidsmedewerkers, Sociale Raad, professionals en inwoners). Samen met deze betrokkenen zijn maatschappelijke trends uitgewerkt, die vervolgens zijn besproken met de projectgroep (bestaande uit beleidsmedewerkers), de Raadscommissie Sociaal Domein en de Sociale Raad.

De opgaven per thema hebben we vervolgens uitgediept en betekenis gegeven aan de gesprekstafels, samen met inwoners en professionals.

Naast deze samenwerking op procesmatig gebied is deze nota ook inhoudelijk domeinoverstijgend. Hierdoor kunnen we samenhangend beleid maken en een integrale aanpak vormgeven. Op elkaar ingrijpende factoren kunnen hierdoor eerder en effectiever worden aangepakt.
De thema's zijn uitgewerkt in opgaven.

Opbouw

De krachten binnen de gemeente Aalten lichten we allereerst toe: naoberschap (samen sterk) en de gezondheid van de gemeenschap. Dit zijn de dragende krachten van de lokale gemeenschap en dragen bij aan een preventieve aanpak. Een preventieve aanpak is dan ook het uitgangspunt binnen de thema's die in deze nota worden beschreven, maar soms hebben inwoners door een samenspel van omstandigheden op meerdere leefgebieden net even wat meer ondersteuning nodig (beschreven in het thema zorg en ondersteuning).

Monitoring

In deze nota leest u de opgaven die van toepassing zijn op verschillende doelgroepen en de actielijnen die al lopen (of nog gaan lopen). Het betreffen ambities die als een 'kapstok' fungeren. De daadwerkelijke monitoring ervan (en uitwerking in indicatoren) zal worden uitgewerkt in de diverse uitvoeringsprogramma's.

Ter illustratie: we willen dat meer inwoners het Zorgloket kennen. In het uitvoeringsprogramma staat concreet hoe we dit gaan meten: periodiek willen we de kenbaarheid van het Zorgloket monitoren. We streven ernaar dat 75% van de inwoners weet met welke hulp en ondersteuningsvragen ze bij het Zorgloket terecht kunnen (nu is dat 49%). Hierbij is het dashboard een middel om onze ambities te meten.

Vervolg participatietraject

Concrete acties die we nu al doen, en in de toekomst vervolg geven, zullen in deze nota licht worden aangestipt en verder aan bod komen in de uitvoeringsnota. Ook in dit vervolgtraject zal het participatieproces een belangrijke plaats innemen.

5.1 Naoberschap: samen sterk in Aalten!

Naoberschap: het blijkt opnieuw, en veelal in nieuwe vormen, dé drijvende kracht binnen onze Aaltense gemeenschap.

Het omkijken naar en klaar staan voor elkaar is een sterke gedeelde kernwaarde van onze inwoners. Aan de gesprekstafels werden mooie voorbeelden gedeeld van hoe men elkaar welkom heet, opvangt wanneer dat nodig is en leuke activiteiten die georganiseerd worden. Tegelijk merkten inwoners op dat het sterke gemeenschapsgevoel soms blinde vlekken met zich meebrengt. Is iedereen wel in beeld? Durven we elkaar om hulp te vragen als het nodig is? Kan iedereen binnen de gemeente gemakkelijk aanhaken en meedoen (ook nieuwkomers)? Ook popte de vraag op of omzien naar elkaar ook zo vanzelfsprekend is wanneer iedereen zo druk is met andere activiteiten.

Aan de gesprekstafels was het geluid unaniem: elke inwoner, van jong tot oud, zou zich uitgenodigd moeten voelen om op zijn of haar manier onderdeel uit te maken van de gemeenschap. En wat zou het mooi zijn als we niet alleen op de fijne momenten maar ook op de minder mooie momenten voor elkaar van betekenis kunnen zijn.

Als gemeente zien we het als onze opdracht om, samen met onze maatschappelijke partners, bij te dragen aan inclusiviteit vanuit het naoberschap. Zodat iedereen daadwerkelijk mee kan doen. Voor een sterke sociale basis die bestaat uit het geheel van organisaties, netwerken, diensten en voorzieningen die meedoen in Aalten mogelijk maken, is de ontwikkeling van naoberschap onontbeerlijk. We investeren daarom in het versterken van naoberschap en in de samenhang met het aanbod van bestaande voorzieningen.

Daarbij hebben we speciale aandacht voor gelijke kansen van inwoners om talenten te ontplooien, een sociaal netwerk te ontwikkelen en gebruik te maken van aanwezige ondersteuningsstructuren.

We werken aan de volgende opgaven om de kracht van naoberschap verder te versterken:

1. Stimuleren van inwonersideeën, -initiatieven en vrijwilligerswerk en ondersteuning van mantelzorg
2. Het herijken, versterken en inclusief maken van de sociale basis

1. Stimuleren van inwonersideeën, -initiatieven en vrijwilligerswerk en ondersteunen van mantelzorg

Waarom deze opgave?

Onze inwoners zijn initiatiefrijk en hebben veel goede ideeën om sociale vraagstukken aan te pakken. We maken graag gebruik van de ideeënkracht die er is en ondersteunen daarbij initiatieven en het doen van vrijwilligerswerk. We stimuleren inwoners mee te denken over het versterken van naoberschap (ontmoeting en verbinding tussen inwoners), het ontplooien van talenten en vitaal en gezond blijven. En hier vooral ook iets mee te doen!

Welk maatschappelijk effect willen we bereiken?

Een levendige gemeenschap waarin goede ideeën gehoord worden en omgezet worden in actie. Inwoners hebben de kans hun talenten te ontplooien en hun vaardigheden in te zetten waardoor de denk- en doekracht van de samenleving optimaal wordt benut.

Wat gaan we doen en hoe gaan we dat doen?

We willen het maatschappelijk effect via de volgende actielijnen bereiken:

» Initiatieven van inwoners faciliteren en stimuleren

We willen het Naoberfonds verder ontwikkelen. Met het Naoberfonds faciliteren en stimuleren wij inwonersinitiatieven die gericht zijn op het ondersteunen van inwoners van de gemeente Aalten, waardoor inwoners zo lang mogelijk zelfredzaam kunnen zijn, in hun eigen wijk, dorp of stad kunnen blijven wonen en/of deel kunnen nemen in de maatschappij.

» Ondersteuning bieden aan mantelzorgers

Wij blijven alert op mantelzorgers en dragen zorg voor verlichting, ondersteuning en waardering van mantelzorgers. We willen ons meer gaan richten op specifieke ondersteuning aan mantelzorgers van inwoners met psychische problematiek.

» Meer aandacht voor vrijwilligerswerk

We willen vrijwilligerswerk sterker positioneren en waarderen en daar beleidsmatig de nodige aandacht aan geven. Tot op heden kent Figulus Welzijn het Vrijwilligers Service Punt (VSP). Het VSP richt zich op alle inwoners in de gemeente Aalten. Zij ondersteunt, adviseert en werkt samen met organisaties, verenigingen en stichtingen om het vrijwilligerswerk voor iedereen toegankelijk en aantrekkelijk te maken. Vrijwilligerswerk zal één van de onderdelen worden die naar voren komt in de herijking van de sociale basis. Als het gaat om maatschappelijke participatie vanuit de Participatiewet is ook de link gelegd tussen Laborijn en Figulus Welzijn.

» Van nota naar uitvoeringsplannen: in samenspraak met inwoners

Deze nota sociaal domein is tot stand gekomen aan de hand van een participatietraject waarin inwoners en professionals ervaringen hebben gedeeld en oplossingen hebben geopperd om vraagstukken in het sociaal domein gezamenlijk nog beter aan te pakken. De nota legt de basis voor daadwerkelijke uitvoeringsplannen. In het najaar van 2021 betrekken we opnieuw inwoners om van idee naar verwezenlijking hiervan te komen in uitvoeringsplannen.

2. Het herijken, versterken en inclusief maken van de sociale basis

Waarom deze opgave?

Onder de sociale basis verstaan we het geheel van organisaties, diensten,

voorzieningen en betrekkingen die het in gemeente Aalten mogelijk maken dat inwoners in redelijkheid in sociale verbanden (buurten, groepen, netwerken, gezinnen) samen kunnen leven en kunnen meedoen in de samenleving.

Een goede organisatie van het laagdrempelig beschikbaar maken van sociale basisvoorzieningen vinden we belangrijk binnen onze gemeente. Zo ontstaan er meer ontmoetingsmogelijkheden, versterken we inclusief naoberschap en stimuleren we talentontplooiing van onze inwoners. Bovendien streven we naar het zo toegankelijk mogelijk organiseren van ondersteuning voor inwoners die dat nodig hebben. Onder andere door het zo dichtbij mogelijk vorm te geven door middel van deze basisvoorzieningen. Daarom willen we samen met onze maatschappelijke partners de sociale basisinfrastructuur herijken en verder versterken. Hierbij kijken we nadrukkelijk naar de toekomstige functie van het welzijnswerk.

Wij voelen ons als gemeente verantwoordelijk om te investeren in kansengelijkheid, om een goede uitgangspositie van inwoners te waarborgen. Bij het herijken van de sociale basis hebben we dan ook speciale aandacht voor inwoners in kwetsbare maatschappelijke posities die deze voorzieningen het hardst nodig hebben.

Welk maatschappelijk effect willen we bereiken?

De inwoners van gemeente Aalten weten hun weg binnen onze sociale basis te vinden wanneer zij op zoek zijn naar ontmoetingen, activiteiten of ondersteuning. We merken dit aan het feit dat er meer gebruik gemaakt wordt van voorzieningen door een meer diverse groep inwoners.

Wat gaan we doen en hoe gaan we dat doen?

We willen het maatschappelijk effect via de volgende actielijnen bereiken:

» In beeld brengen huidige en gewenste sociale basis

We brengen het huidige aanbod in beeld in het najaar van 2021 in samenspraak met partners uit de sociale basis en onderzoeken of dit aanbod voldoende aansluit bij de doelgroepen binnen de gemeente. Gezamenlijk komen we met een visie op en aanbevelingen hoe de sociale basis nog sterker kan inspelen op de behoefte vanuit de samenleving. Dit gezamenlijke proces draagt er tevens aan bij dat professionals elkaar en elkaars werk beter leren kennen, zodat de juiste ondersteuning bieden voor inwoners nog makkelijker wordt. Als onderdeel van het herijken van de sociale basis hebben we aandacht voor inwoners in een psychisch kwetsbare situatie en de aanpak van eenzaamheid. We onderzoeken of de bestaande initiatieven zoals de maatjesprojecten beter op elkaar aan kunnen sluiten.

» Leren en experimenteren met de vernieuwde samenwerkingsafspraken

2022 is een leerjaar voor de gemeente en haar partners in de sociale basis. We starten met een nulmeting om te bekijken in welke mate inwoners gebruik maken van voorzieningen en om welke doelgroepen dit gaat. Daarnaast implementeren we de aanbevelingen uit de herijking en doen dit volgens de principes van actieonderzoek: plannen, uitvoeren, reflecteren en verbeteren. Samen leren we wat er werkt.

» Verduurzamen van succesvolle praktijken en werkwijzen

In 2023 verduurzamen en bestendigen we de werkwijzen die effectief blijken. Ook doen we aan het einde van dat jaar een eerste meting om in kaart te brengen wat de herijking tot dan toe voor maatschappelijk resultaat heeft gehad.

5.2 Een vitaal en gezond Aalten

Vitaal en gezond: het hebben van een goede gezondheid is een groot goed en gezond zijn is meer dan niet ziek zijn.

Aan de gesprekstafels kwam sterk naar voren dat inwoners ieder op zijn of haar eigen manier bezig zijn met gezondheid en een gezonde leefstijl, en dat het energie geeft om hier samen met anderen aan te werken. Naast de fysieke gezondheid kent gezondheid ook nadrukkelijk een mentale kant, het gaat om elementen als je goed voelen en veerkracht hebben.

Wij gaan bij het bevorderen van een goede gezondheid uit van de eigen kracht en verantwoordelijkheid van inwoners en hebben tegelijkertijd aandacht voor (kwetsbare) inwoners die meer risico lopen op gezondheidsproblemen, zodat ook zij perspectief krijgen op een betere gezondheid. We zetten actief in op preventief gezondheidsbeleid en hierbij benaderen we gezondheid op positieve en integrale wijze.

Vanuit deze brede en integrale kijk op gezondheid omarmen we het gedachtegoed van Positieve Gezondheid. Hierin staat de veerkracht van inwoners centraal. Inwoners komen allerlei uitdagingen in het leven tegen. De meeste inwoners hebben het vermogen zich aan te passen en zijn in staat om zelf regie te voeren over hun leven. Er is echter ook een groep inwoners waarbij dit niet vanzelfsprekend is of die dit zelf niet kunnen. Hier hebben we extra aandacht voor. In het gedachtegoed van Positieve Gezondheid gaat het vooral over meedoen in de maatschappij, een betekenisvol leven leiden en goed in je vel zitten. Wij hebben aandacht voor de belastbaarheid en het vermogen van inwoners om regie te voeren over hun leven, en de mogelijkheden om dit vermogen te versterken.
De omgeving waar je in opgroeit, naar school gaat, werkt, vrije tijd besteedt en woont heeft een sterke invloed op de gezondheid. Factoren zoals schulden, armoede, laaggeletterdheid en werkloosheid zijn van invloed op de gezondheid. Voordat inwoners gezonde keuzes kunnen maken en kunnen werken aan een gezonde leefstijl, hebben we eerst aandacht voor deze factoren. Als gemeente zien we het als onze opdracht om samen met onze maatschappelijke partners een omgeving te creëren waarin het voor inwoners makkelijker is om gezonde keuzes te maken en aan een gezonde leefstijl te werken. Want gezonde en gelukkige inwoners dragen bij aan een vitale en sociale gemeenschap.

Mede op basis van inbreng uit de burgerparticipatie willen we werken aan de volgende opgaven om de vitaliteit en gezondheid van onze inwoners te versterken:

1. Gezondheidsverschillen tegengaan
2. Het stimuleren van (mentale) gezondheid
3. Ouderen stimuleren in hun vitaliteit

Binnen deze opgaven zijn verschillende actielijnen te onderscheiden die ook verbinding hebben met de andere thema's in de nota. Wanneer dit het geval is, wordt er naar het betreffende hoofdstuk verwezen.

1. Gezondheidsverschillen tegengaan

Waarom deze opgave?

Inwoners met een laag inkomen en minder opleiding leven gemiddeld 6 jaar korter dan mensen die hoog opgeleid zijn en een hoog inkomen hebben. En als het gaat om goed ervaren gezondheid, is het verschil zelfs 15 jaar. Deze groep inwoners ervaart meer (chronische) stress als gevolg van sociale of financiële problemen, zoals werkloosheid en langdurig leven in armoede. Chronische stress vergroot de kans op hart- en vaatziekten, diabetes en depressie. Het heeft ook invloed op de cognitieve vermogens en (gezondheids)vaardigheden van inwoners om met problemen om te gaan. Inwoners met een lagere sociaaleconomische status (SES) hebben vaker een ongezonde leefstijl (meer roken, minder gezond eten en vaker overgewicht). Ongeveer één op de drie volwassenen in de gemeente behoort tot deze groep.

Welk maatschappelijk effect willen we bereiken?

De gezondheidsverschillen zijn verkleind. Dit is te meten in het aantal jaren goed ervaren gezondheid en het aantal levensjaren. Het doel is dat het aantal jaren goed ervaren gezondheid onder de groep met een lage SES is gestegen en meer inwoners een gezonde leefstijl hebben.

Wat gaan we doen en hoe gaan we dat doen?

We willen het maatschappelijk effect via de volgende actielijnen bereiken:

» Het bevorderen van een gezonde leefstijl

We sluiten aan bij de speerpunten uit het Nationaal en Regionaal Preventieakkoord en hebben specifiek aandacht voor het terugdringen van roken, problematisch alcoholgebruik, drugs of andere verslavende middelen en overgewicht, als de drie grootste veroorzakers van ziekten. We zetten in op onder andere de volgende actielijnen:

- Op het gebied van middelen: lokale uitrol van het project Achterhoek Rookvrij, zoals het realiseren van rookvrije kindomgevingen. Uitvoering geven aan het gemeentelijke Preventie- en handhavingsplan alcohol 2021-2024 en het Plan van aanpak drugs.
- Op het gebied van gezond gewicht en gezonde voeding: uitvoeren van de gecombineerde leefstijlinterventies gezond gewicht, herijken van de ketenaanpak overgewicht jongeren.
- Het lokale preventieakkoord richten we op de thema's roken, (overmatig) alcoholgebruik en gezonde voeding.

» Communicatie en campagnes

Zowel landelijk als regionaal zijn er veel campagnes die als doel hebben om een gezonde leefstijl te bevorderen. Hierbij valt te denken aan de campagne IkPas (30 of 40 dagen zonder alcohol), Stoptober (stoppen met roken in oktober) en NIX. We zetten in op de volgende actielijn:

- Het versterken van onze voorbeeldfunctie. We geven het goede voorbeeld door een gezonde leefstijl meer te gaan uitdragen als gemeente, ook binnen onze eigen gemeentelijke organisatie. We nemen deel aan landelijke en regionale campagnes en vragen maatschappelijke partners hier ook aandacht aan te geven.
- Raakvlak met 'Jong in Aalten'
  Doel is dat meer jeugdigen een betere mentale gezondheid ervaren dan wat nu in de GGD-gezondheidsmonitor wordt aangegeven. We streven ernaar dat jeugdigen minder druk ervaren in hun dagelijks leven en in algemene zin wordt mentaal welbevinden meer bespreekbaar.

- Raakvlak met ‘Blijven meedoen in Aalten’
  - Sport, bewegen en cultuur als bindmiddel

    Wij willen bevorderen dat meer inwoners participeren in sport-, beweeg- en culturele activiteiten dan nu het geval is. Een mooi gevolg daarvan is dat mensen zich meer verbonden voelen en hierdoor meer het gevoel hebben mee te kunnen doen in de samenleving.
  - Beter benutten minimabeleid

    Het minimabeleid is er onder andere op gericht om financiële drempels voor huishoudens met een lager inkomen zoveel mogelijk weg te nemen zodat zij mee kunnen doen aan sport en culturele activiteiten.

Vergroten gezondheidsvaardigheden

Eén op de drie Nederlanders heeft beperkte gezondheidsvaardigheden. Dit betekent dat zij moeite hebben om informatie over gezondheid te verkrijgen, te begrijpen en toe te passen. Met specifieke programma’s willen we deze vaardigheden versterken.

2. Het stimuleren van (mentale) gezondheid

Waarom deze opgave?

In de benadering van Positieve Gezondheid staan zingeving en veerkracht centraal. Mentaal welbevinden bepaalt voor een groot deel in hoeverre inwoners zich in staat voelen om de regie over hun eigen leven te voeren. Naast aandacht voor volwassenen en ouderen is er specifieke aandacht voor jongeren en jongvolwassenen. Zij ervaren meer druk en stress in hun leven. Dit beeld wordt bevestigd in de lokale gezondheidsmonitor van de GGD. Ook ervaren inwoners met een lagere sociaaleconomische status, mede als gevolg van de coronacrisis, bovengemiddeld meer stress en angst.

Welk maatschappelijk effect willen we bereiken?

Meer inwoners ervaren een betere (mentale) gezondheid. We streven ernaar dat inwoners minder druk ervaren in hun dagelijks leven en in algemene zin willen we dat mentaal welbevinden meer bespreekbaar wordt.

Wat gaan we doen en hoe gaan we dat doen?

Bij de verschillende thema’s hebben we actielijnen opgenomen die gericht zijn op het bevorderen van gezondheid en welbevinden van zowel jongeren als ouderen

Integrale aanpak

Zoals aangegeven streven we naar een preventieve en integrale aanpak. Dat betekent dat het gezondheidsbeleid ook in andere thema’s in andere beleidsterreinen van de gemeente zoals het ruimtelijk beleid (Omgevingswet) opgenomen is.

- Raakvlak met ‘Zorg en Ondersteuning’

  Vroegsignalering mentaal welbevinden.

  Bij de gesprekken met inwoners die een beroep doen op een vorm van ondersteuning wordt blijvend aandacht besteed aan inwoners met psychosociale problemen. In de werkwijze wordt meer aandacht besteed aan het herkennen van deze problemen, deze bespreekbaar te maken en het toeleiden naar een passende interventie.
- Raakvlak met ‘Jong in Aalten’

  Versterken weerbaarheid van kinderen, jongeren en jongvolwassenen. Samen met het onderwijs en onze ketenpartners uit het Preventie Platform Jeugd hebben we aandacht voor een veilig schoolklimaat en weerbaarheid.

3. Ouderen stimuleren in hun vitaliteit

Waarom deze opgave?

Aalten kent gemiddeld meer ouderen en de komende jaren neemt het aantal ouderen fors toe. Hoe ouder inwoners worden, hoe groter de kans op gezondheidsproblemen. Zo hebben ouderen vaker meerdere chronische ziekten, zoals diabetes, COPD, of een hart- en vaatziekte. Ook dementie en sociale problemen, zoals eenzaamheid, nemen met de leeftijd toe.

Welk maatschappelijk effect willen we bereiken?

Wij beogen dat meer ouderen zich vitaal en gezond voelen, zodat zij langer een betere gezondheid ervaren, zelfstandig thuis kunnen wonen en zich kunnen redden in het dagelijks leven.

Wat gaan we doen en hoe gaan we dat doen?

We willen het maatschappelijk effect via de volgende actielijnen bereiken:

» Veerkrachtig ouder worden

Meer dan voorheen gaan we inzetten op het thema Veerkrachtig ouder worden in Aalten. We werken hierbij samen met de werkgroep Ouderen Vitaal en Veerkracht Aalten, een lokaal afstemmings- en uitvoeringsoverleg met verschillende lokale partijen (inclusief gemeente) gericht op de thema's uit het programma Veerkracht Ouderen Achterhoek. Vanuit de beweegmakelaar worden beweeg- en ontmoetingsactiviteiten georganiseerd en werken we met maatschappelijke partners aan het bevorderen van een gezonde levensstijl.

» Van nota naar uitvoering – lokaal preventieakkoord

Conform de gemeentebegroting sluiten we in het najaar van 2021 een lokaal preventieakkoord. Het akkoord richten we op de thema's roken, (overmatig) alcoholgebruik en gezonde voeding omdat we zien dat er op deze thema's nog winst kan worden behaald. Het sluiten van een lokaal preventieakkoord met maatschappelijke partners en inwoners is bij uitstek een manier om met hen in gesprek te raken over deze thema's en samen tot een aanpak te komen die aansluit bij de behoefte en leefwereld van inwoners.

5.3 Jong in Aalten

Als gemeente Aalten zien wij jong zijn als de start van een reis. Een reis naar zelfstandigheid, naar worden wie je bent en naar het waarmaken van je dromen.

Als gemeente ondersteunen we, samen met onze maatschappelijke partners, kinderen en gezinnen tijdens deze reis waar nodig, daar waar misschien een hobbel of berg te overwinnen is. Wat daarbij van belang is, is dat iemand zich veilig voelt, zichzelf kan zijn, maar ook de eigen mogelijkheden kent en in kan zetten. Ook is het belangrijk je weg te kunnen vinden in het (jeugdzorg)landschap, zeker wanneer de reis ingewikkelder wordt.

Op basis van de trends en de uitkomsten uit het participatietraject gaan we met de volgende opgaven aan de slag:

1. Het stimuleren van mentale gezondheid
2. Onze kinderen groeien op in een veilige en vertrouwde omgeving
3. Alle kinderen kunnen zichzelf zijn en meedoen
4. Jeugdhulplandschap is toegankelijk, overzichtelijk en steunend

1. Het stimuleren van (mentale) gezondheid

Waarom deze opgave?

Uit onderzoek blijkt dat de meeste jongeren in Nederland goed in hun vel zitten. Maar de druk op jongeren wordt groter waardoor zij stress en emotionele problemen ondervinden. Dit beeld wordt bevestigd in de lokale gezondheidsmonitor van de GGD. Jongeren ervaren stress door school, kunnen moeilijk omgaan met verwachtingen van zichzelf of anderen en ervaren onvoldoende vrije tijd. Sommige jongeren (voornamelijk meisjes, jongeren met een migratieachtergrond en jongeren uit een gebroken gezin) ervaren minder sociale steun. Juist deze steun is helpend om met stress om te gaan. Voldoende vrije tijd, veel sporten en bewegen, een goede persoonlijke ontwikkeling en steun uit de omgeving zijn belangrijke voorwaarden om met moeilijke situaties om te gaan. Onder meer UNICEF adviseert te investeren op de sociaal-emotionele ontwikkeling van jongeren, zowel thuis als op school.

Welk maatschappelijk effect willen we bereiken?

Meer jeugdigen ervaren een betere (mentale) gezondheid dan wat nu in de GGD-gezondheidsmonitor wordt aangegeven. We streven ernaar dat jeugdigen minder druk ervaren in hun dagelijks leven en in algemene zin wordt mentaal welbevinden meer bespreekbaar.

Wat gaan we doen en hoe gaan we dat doen?

We willen het maatschappelijk effect via de volgende actielijnen bereiken:

» **Versterken weerbaarheid van kinderen, jongeren en jongvolwassenen**

Samen met het onderwijs en onze ketenpartners uit het preventieplatform Jeugd hebben we aandacht voor een veilig schoolklimaat en weerbaarheid. Het belang hiervan bleek uit de gesprekstafels, toen jeugdigen aangaven zich over het algemeen thuis en veilig te voelen op school, maar ook vertelden over kinderen die gepest of buitengesloten worden, of over eigen ervaringen (ook op sociale media).

- Aandacht voor kinderen en jongeren in gezinnen in scheiding vanuit het Preventie Platform Jeugd.
- Inzet van de praktijkondersteuner (POH) Jeugd in huisartspraktijken, om vroegtijdige en laagdrempelige ondersteuning te bieden en waar nodig door te verwijzen naar passende specialistische ondersteuning.
- We onderzoeken wat ervoor nodig is om het veilige schoolklimaat te stimuleren en de weerbaarheid van kinderen en jongeren te versterken (al vroegtijdig in het primair onderwijs), ook als onderdeel van het Plan van aanpak drugs. De ambitie is om THINK als vast lesonderdeel in het onderwijs neer te zetten, zodat er ook ingezet wordt op mentaal welbevinden. Ook helpen ‘gezonde schooladviseurs’ scholen bij het maken van beleid op bijvoorbeeld pesten en worden lessen aangeboden door de GGD rondom mediawijsheid.

2. Onze kinderen groeien op in een veilige en vertrouwde omgeving

Waarom deze opgave?

Als gemeente vinden wij het belangrijk dat onze kinderen opgroeien in een veilige en vertrouwde omgeving zodat zij uit kunnen groeien tot veerkrachtige volwassenen. Aan de gesprekstafel werd dit onderschreven. Ouders van 12 minners vinden dat er veel goed gaat, maar er zijn ook ontwikkelpunten binnen de gemeente. Waar kun je nou bijvoorbeeld laagdrempelig terecht met je opvoedingsvragen? En wat wordt er gedaan wanneer een preventieve aanpak onvoldoende blijkt, als het thuis structureel onveilig is ? Niet alleen thuis moet een kind zich goed voelen, ook op school en op sociale media is dit van belang. De kinderen benoemden dat gemeente Aalten als een veilige plek voelt om te wonen, maar dat ze soms in aanraking komen met (verhalen over) de druggerelateerde problematiek in de gemeente.

Welk maatschappelijk effect willen we bereiken?

We bereiken meer en tijdiger kinderen in onveilige thuissituaties door in te zetten op een zo persoonlijke mogelijke wijze, waar we ook digitaal willen werken. We werken samen met scholen en maatschappelijke organisaties om pesten tegen te gaan. Gezamenlijk zorgen we voor een sterke daling van druggerelateerde problematiek bij jongeren.

Wat gaan we doen en hoe gaan we dat doen?

We zetten in op de volgende actielijnen:

- **Veilig thuis, op school en online**

We bieden een digitale en fysieke vertrouwensplek. Er bestaan vertrouwensboxen op scholen. Maar het blijft soms lastig om een plek te vinden waar een jeugdige terecht kan met zorgen, blijkt uit de gesprekstafels. Als gemeente gaan wij samen met de scholen, de kinderen en de jongeren onderzoeken wat er al is en wat er nodig is voor zo’n vertrouwelijke (digitale) plek en werken dit uit in een pilot. Daarnaast zetten we ons met het Preventie Platform Jeugd (PPJ) in voor het gezond, stabiel en veilig opgroeien van kinderen en jongeren tot en met 23 jaar.

» Aandacht voor opvoedingsondersteuning voor kwetsbare jonge ouders

Uit landelijk onderzoek blijkt dat de inzet op de eerste levensfase (de eerste 1.000 dagen van een kind) van groot belang is. De gemeente werkt met lokale ketenpartners uit het sociale en medische domein al samen op dit terrein. We zetten voor de komende jaren in op de actielijn Kansrijke Start, met als doel om kwetsbare aanstaande ouders beter voor te bereiden op de zwangerschap en het tijdig signaleren van problemen zodat ouders eerder hulp krijgen. Het project Nu Niet Zwanger is onderdeel van dit programma.

» Community-based aanpak van middelengebruik

Voor de selectieve, geïndiceerde en zorggerelateerde preventie kan de gemeente onderzoeken of per type preventie een beperkt aantal activiteiten ontplooid kan worden. Denk daarbij aan activiteiten met aandacht voor het signaleren van problematisch middelengebruik en mogelijkheden voor kortdurende interventies. Daarbij kunnen elementen uit het IJslands Preventie Model ingezet worden dat uitgaat van een community-based aanpak. Ook zijn er verschillende interventies waar de gemeente uit kan putten. Zo verzorgt IrisZorg binnen het PPJ de cursus ‘omgaan met pubers’, waarin ook het thema alcohol & drugs besproken wordt.

» Denktank van ouders

We zetten een denktank van ouders op die elk kwartaal meedenkt over de vertaalslag van beleid naar uitvoering en deelt welke vragen en behoeften zij hebben bij het opvoeden van hun kinderen. Zo kunnen we onze preventieve jeugdaanpak, samen met het Preventie Platform Jeugd nog beter inrichten. Het blijkt namelijk dat 65% van de inwoners wel eens uitdagingen hebben gehad met het opvoeden, waar bij familie of omgeving hulp voor is gevraagd.

3. Alle kinderen kunnen zichzelf zijn en meedoen

Waarom deze opgave?

We willen graag dat iedere jeugdige voelt dat hij of zij zichzelf kan zijn, erbij hoort en mee kan doen binnen de samenleving. Dan gaat het erom de eigen talenten te leren kennen, dat jeugdigen weten hoe deze talenten te ontplooien en waar ze hun talent (op den duur) in kunnen zetten. Daarbij is het belangrijk dat een jeugdige kan aansluiten bij een sociaal netwerk dat bij hem of haar past. We hebben speciale aandacht voor kinderen die in een lastige thuissituatie zitten, te maken hebben met fysieke en/of verstandelijke beperkingen of een psychische kwetsbaarheid. We werken aan gelijke kansen voor álle kinderen. Velen kennen elkaar al lange tijd, wat een enorme kracht is. Het zorgt ook voor blinde vlekken: zijn er jongeren die níet gezien worden of meedoen? Jongeren ervaren daarnaast een gebrek aan fysieke plekken waar zij elkaar kunnen ontmoeten en iets kunnen beleven.

Welk maatschappelijk effect willen we bereiken?

Alle kinderen in kwetsbare posities in de gemeente hebben een uitlaatklep door mee te doen aan sportieve en/of creatieve activiteiten. Er zijn daarnaast voldoende fysieke ontmoetingsplekken aanwezig voor jongeren. Regionaal zetten we ons ervoor in dat alle jongeren tussen de 16 en 27 jaar naar school gaan, werk of een betekenisvolle dagbesteding hebben.

Wat gaan we doen en hoe gaan we dat doen?

We zetten in op de volgende actielijnen:

- **Professionals werkzaam binnen basisvoorzieningen weten hoe kinderen in kwetsbare posities mee kunnen doen**
  - We gaan meer inzetten op trainingen en informatieavonden voor professionals. Vanuit het PPJ zijn organisaties al betrokken en kunnen ingezet worden. Een mooi voorbeeld is de training ‘kind en scheiding voor professionals’, en ‘kind en armoede voor professionals’.
  - Bij de herijking van de sociale basis (gepland voor najaar/winter 2021/2022) hebben we speciale aandacht voor de toegankelijkheid en aansluiting van het aanbod voor kinderen in kwetsbare posities. Door middel van voorlichting en ervaringsleren krijgen aanbieders van basisvoorzieningen handvatten mee hoe ze kinderen in kwetsbare posities ruimte geven om hun mogelijkheden in te zetten. Ervaringsdeskundige kinderen nemen hierbij een centrale plek in.

- **Jongeren weten elkaar goed te vinden**
  - Bij de herijking van de sociale basis brengen we in kaart welke initiatieven en (fysieke) plekken er zijn waar kinderen en jongeren elkaar kunnen ontmoeten en wat er nodig is vanuit de vraag en behoefte van jongeren.
  - In navolging op de succesvolle kinderraad met kinderen uit groep 8 (ook bevraagd in de gesprekstafels), starten wij ook een jongerenraad op waarin de oudere jeugd meedenkt over wat er nodig is voor jongeren om in gemeente Aalten goed mee te kunnen doen. Van belang is dat zowel de kinderraad als de jongerenraad een duidelijke positie hebben in de beleidsontwikkeling.

- **Jongeren vinden hun weg naar werk, school of betekenisvolle dagbesteding**

  De ambitie is een sluitende aanpak voor jongeren op weg naar werk te ontwikkelen. Regionaal werken we samen om jongeren naar werk, terug naar school of naar een zinvolle dagbesteding te begeleiden. In samenwerking met Laborijn hebben we een aanpak ontwikkeld voor een sluitende aanpak waar het programma Simpel switchen onderdeel van uit maakt. We willen bij de evaluatie van Simpel switchen bespreken of een aanvullende inzet nodig is.

4. Jeugdhulplandschap is toegankelijk, overzichtelijk en steunend

Uit de gesprekstafels en de inbreng van inwonerpanel ‘U Spreekt’ werd duidelijk dat inwoners hun weg naar hulp en ondersteuning nog niet goed weten te vinden. Voorzieningen zoals het consultatiebureau zijn bekend. Echter het is niet altijd duidelijk waar en waarvoor inwoners op welke plek terecht kunnen als het wat minder goed gaat. Wanneer ouders en kinderen eenmaal in de keten van zorg en ondersteuning zitten, blijkt uit ervaringen dat de verbinding en terugkoppeling tussen verschillende partijen niet altijd soepel verloopt. Jeugdprofessionals signaleren daarnaast dat de regie over de zorg en ondersteuning rondom een gezin nog sterker opgepakt zou moeten worden om tot passende en samenhangende hulp te komen.

Welk maatschappelijk effect willen we bereiken?

Het Ondersteuningsteam is bij iedere ouder bekend (ook de ouders die nieuw zijn komen wonen in de gemeente) en er kan tijdig op een laagdrempelige manier om hulp of ondersteuning gevraagd worden door jeugdigen en ouders, waarbij professionals proactief meedenken en voorsorteren op te zetten stappen bij een volgende fase. Daarnaast heeft elk gezin dat te maken heeft met jeugdhulp, één plan en één regisseur.

Wat gaan we doen en hoe gaan we dat doen?

We zetten in op de volgende actielijnen:

» **Een campagne over de toegang tot zorg op vindplaatsen jeugd en ouders**

We ontwikkelen een campagne over de functie van het Ondersteuningsteam, met posters en flyers op vindplaatsen zoals consultatiebureaus en kinderopvangorganisaties.

» **Het versterken van integrale samenwerking tussen professionals: welzijn kind & gezin voorop**

Zowel voor hulp en ondersteuning die gelijktijdig rondom een kind plaatsvindt als voor de opeenvolgende stappen in de keten van jeugdhulp is duidelijke regie en goed afgestemde integrale samenwerking cruciaal. Het welzijn van kind en gezin is hierbij leidend.

5.4 Veerkrachtig ouder worden in Aalten

In de gemeente Aalten zien we de mens als van betekenis in alle fases van het leven. We zien altijd mogelijkheden, ook al worden deze op den duur misschien anders of minder dan voorheen.

Want ouder worden gaat gepaard met veranderingen. Veranderingen waar we niet altijd zelf voor kiezen. Om hiermee om te gaan hebben we veerkracht nodig: het vermogen ons aan te passen en terug te veren bij tegenslagen. In gemeente Aalten neemt het aantal ouderen toe. Ouderen blijven daarnaast langer thuis wonen. Inwoners ervaren het vaak als heel prettig om de regie over hun eigen leven te houden, maar ook ligt er soms eenzaamheid op de loer, of legt het druk op de zelfredzaamheid en veiligheid. Ook van de mantelzorgers rondom de oudere inwoner en de professionele zorg wordt meer gevraagd om de juiste ondersteuning te blijven bieden. Daarnaast zorgt het stijgende aantal ouderen voor een groter wordende vraag naar geschikte woningen en passende woonvormen en leefomgeving.

We werken aan de volgende opgaven bij het veerkrachtig ouder worden in de gemeente Aalten:

1. Vitaal ouder worden
2. Mee blijven doen en ontmoeten
3. Op tijd voorbereid zijn op ouder worden
4. Passende zorg en ondersteuning op het juiste moment
5. Levensloopbestendig wonen

1. Vitaal ouder worden

Waarom deze opgave?

Aalten kent gemiddeld meer ouderen en de komende jaren neemt het aantal ouderen fors toe. Hoe ouder inwoners worden, hoe groter de kans op gezondheidsproblemen. Zo hebben ouderen vaker meerdere chronische ziekten, zoals diabetes, COPD, of een hart- en vaatziekte. Ook dementie en sociale problemen, zoals eenzaamheid nemen met de leeftijd toe.

Welk maatschappelijk effect willen we bereiken?

Wij beogen dat meer ouderen zich vitaal en gezond voelen, zodat zij langer een betere gezondheid kunnen ervaren, zelfstandig thuis kunnen wonen en zich kunnen redden in het dagelijks leven.

Wat gaan we doen en hoe gaan we dat doen?

We zetten in op de volgende actielijnen om het maatschappelijk effect te realiseren:

- **Ouderen stimuleren in hun vitaliteit**
  - We brengen meer samenhang in werkgroepen van en door ouderen over ouder worden en veerkracht. Zo is er een werkgroep Ouderen Vitaal en Veerkracht Aalten, een lokaal afstemmings- en uitvoeringsoverleg met verschillende lokale partijen (inclusief gemeente) gericht op de thema's uit het programma Veerkracht Ouderen Achterhoek. De aansturing wordt ondergebracht bij de werkgroep Ouderen Vitaal en Veerkracht Aalten. Daarnaast is er een subsidieaanvraag bij ZonMW gedaan die focust op ouder worden/integrale teams rondom de oudere inwoner.

- Stimuleren van beweeg- en ontmoetingsactiviteiten vanuit de beweegmakelaar ouderen van Stichting Figulus Welzijn in samenwerking met zorgaanbieders Marge Klompé en Careaz en andere partners in het lokale sport- en beweegakkoord. Ook stimuleren we doorverwijzing naar andere mogelijkheden als bepaalde activiteiten niet meer lukken, zoals beweegmomenten in woonzorgcentra.
- We hebben meer aandacht voor een gezonde leefstijl voor ouderen, in het bijzonder voorlichting en advies over alcoholgebruik. In samenwerking met GGD, IrisZorg en het netwerk Ouderen Veerkracht Achterhoek onderzoeken we mogelijkheden om ouderen voor te lichten en daarnaast professionals en vrijwilligers te trainen in het signaleren, bespreekbaar maken en toeleiden naar ondersteuning bij overmatig alcoholgebruik. Ook sturen we op een meer beweeg- en wandelvriendelijke fysieke omgeving. Dit onderwerp agenderen we bij de implementatie van de Omgevingswet. Tenslotte introduceert Menzis een gecombineerde leefstijlinterventie Valpreventie voor inwoners met een gemeentepolis.

2. Mee blijven doen en ontmoeten

Waarom deze opgave?

Ouderen hebben behoefte aan sociale contacten en het zo lang mogelijk in kunnen zetten van hun talenten. Het ervaren van zinvolle daginvulling en van betekenis blijven is cruciaal voor een gelukkige oude dag. Zéker wanneer iemand zich in een extra kwetsbare periode bevindt, bijvoorbeeld bij (beginnende) dementie of psychische klachten. Onder veel ouderen blijkt ook sprake van ‘vraagverlegenheid’. Er is terughoudendheid c.q. het is spannend om hulp te vragen in de omgeving. Dit geldt ook voor mantelzorgers die ondersteuning bieden aan oudere inwoners: het vinden en houden van balans bij het bieden van zorg en ondersteuning is van groot belang. Als mantelzorger kan en mag je niet alles alleen oplossen.

Welk maatschappelijk effect willen we bereiken?

Iedere oudere kan gebruik maken van een laagdrempelige ontmoetingsplek in de buurt waar talenten kunnen worden ingezet. Tevens moet onder ouderen en mantelzorgers bekend zijn waar (hulp)vraag en (hulp)aanbod samenkomen Ook bieden we integrale zorg, waarbij professionals uit verschillende domeinen, mantelzorgers en ouderen samenwerken om zo goed mogelijk ondersteuning te kunnen bieden aan de inwoner.

Wat gaan we doen en hoe gaan we dat doen?

We zetten in op de volgende actielijnen:

- **Ouderenraad versterken & ideeënpunt**
  We willen dat ouderen hun ideeën over goed oud worden kwijt kunnen binnen de gemeente en wat er al is versterken. Aan de gesprekstafel kwam namelijk naar voren dat ouderen ideeën hebben over goed oud worden en iets willen betekenen, maar niet weten waar ze dit kwijt kunnen. Het bestaande platform ouderondersteuning willen we versterken. Ook starten we een ideeënpunt (fysiek en online) waar oudere inwoners en hun netwerk goede suggesties kwijt kunnen.
- **Behouden en versterken laagdrempelige ontmoetingsplekken voor ouderen**
  - In 2021 wordt de herijking van de sociale basis in gang gezet. Onderdeel van het herijken van de sociale basis is het in kaart brengen van het huidige aanbod, de aansluiting bij behoeften van inwoners en een plan voor doorontwikkeling van het geheel aan sociale basisvoorzieningen. Dit in samenhang met focusgebieden (voorzieningen in de wijk met veel ouderen).

- We blijven inzetten op het programma Grenzeloos meedoen. Talentverbinders en coaches stimuleren hierbij kwetsbare doelgroepen zoals ouderen en mensen met een beperking om vitaal te blijven door sport, bewegen en gebruik te maken van cultuuraanbod. Dit zorgt voor ontmoeting en voorkomt eenzaamheid.

We faciliteren en stimuleren (hulp)vraag en (hulp)aanbod bij elkaar te komen

- We willen de functie van het Naoberfonds versterken (zie hoofdstuk 5.1). Door middel van het Naoberfonds faciliteren en stimuleren we vrijwilligersinitiatieven die gericht zijn op het ondersteunen van inwoners van de gemeente Aalten waardoor inwoners zo lang mogelijk zelfredzaam kunnen zijn, in hun eigen wijk, buurtschap, dorp of stad kunnen blijven wonen en/of deel kunnen nemen in de maatschappij.
- Naast het versterken van de functie van het Naoberfonds is voor het faciliteren en stimuleren van vraag en aanbod van hulp de functie van het Vrijwilligers Service Punt (VSP) van belang. Het VSP richt zich op alle inwoners in de gemeente Aalten. Zij ondersteunt, adviseert en werkt samen met organisaties, verenigingen en stichtingen om het vrijwilligerswerk voor iedereen toegankelijk en aantrekkelijk te maken.

We vergroten bewustzijn over dementie middels voorlichting en zetten daarbij ervaringsleren in

We willen meer inzetten op bewustwording rondom dementie (gemeente Aalten is een dementievriendelijke gemeente). We lichten verenigingen voor over het betrokken houden van ouderen en in het bijzonder ouderen met dementie. Ook zijn er gespreksgroepen voor mensen met beginnende dementie en gespreksgroepen voor mantelzorgers. We geven voorlichting over het herkennen van en omgaan met dementie op middelbare scholen. Door middel van straattheater laten we inwoners ervaren hoe zij om kunnen gaan met mensen met dementie. Daarnaast kijken we in de uitvoering in hoeverre dit te combineren is met destigmatiseringsactiviteiten voor psychisch kwetsbaren.

3. Op tijd voorbereid zijn op ouder worden

Waarom deze opgave?

Het aantal ouderen dat gebruik maakt van de Wmo is gestegen en zal naar verwachting verder doorstijgen. Ondersteuning en zorg wordt steeds meer in de thuissituatie georganiseerd. Hiermee staan ook de financiële mogelijkheden van de gemeente steeds verder onder druk. Voor zowel ouderen als voor de gemeente is het van belang om tijdig in beeld te brengen wat voor hen belangrijk is en hoe het proces van ouder worden zo goed mogelijk kan verlopen. Zo wordt op tijd duidelijk wie welke rol en verantwoordelijkheid heeft en kan deze op tijd opgepakt worden.

Welk maatschappelijk effect willen we bereiken?

Een vergroot bewustzijn over wat er komt kijken bij het proces van ouder worden en welke wensen inwoners hierbij hebben. En een duidelijker beeld over wat hierbij van inwoners verwacht wordt en wat zij van de gemeente mogen verwachten.

Wat gaan we doen en hoe gaan we dat doen?

We zetten in op de volgende actielijnen:

Opstarten huiskamergesprek

We starten het maatschappelijk gesprek met (toekomstige) ouderen over het voorbereiden op ouder worden, de rol van de inwoner en de rol van de gemeente.

Dit doen we middels een Huiskamergesprek. De vrijwillige ouderenadviseurs (VOA) doen al huisbezoeken bij 75+'ers en we willen dit verder versterken.

» Opstarten preventieve gesprekken

We gaan ons oriënteren op de vraag hoe we preventief in gesprek kunnen gaan met jongere mensen over ouder worden. Binnen de gesprekstafels werd de worsteling gehoord over wanneer het moment is dat je ondersteuning gaat vragen of iemand vraagt om mee te denken. We willen hier eerder op anticiperen, zodat mensen niet hoeven te handelen 'uit nood'.

4. Passende zorg en ondersteuning op het juiste moment

Waarom deze opgave?

Sinds 2015 is het landelijk beleid erop gericht dat ouderen langer thuis blijven wonen. Dit betekent dat oudere inwoners meer zorg en ondersteuning aan huis ontvangen. Zorgorganisaties, huisartsen en mantelzorgers bieden deze zorg en ondersteuning, maar signaleren ook onveilige en problematische situaties bij ouderen die eerder ondervangen moeten worden. In de gemeente Aalten willen we de zorg en ondersteuning aan ouderen anders gaan organiseren: we richten ons in de eerste plaats op positieve gezondheid. Daarbij zorgen we ervoor dat tijdig doorgeven van signalen nog makkelijker en laagdrempeliger wordt, evenals het vinden van de toegang om een hulpvraag te stellen voor die inwoners die dit nodig hebben. Als zorg en ondersteuning wordt ingezet vinden we het belangrijk dat er soepele samenwerking plaatsvindt tussen betrokken partijen en professionals zodat de hulp goed afgestemd is op de inwoner.

Welk maatschappelijk effect willen we bereiken?

Alle ouderen hebben in Aalten over vier jaar de kans gehad deel te nemen aan een gesprek over ouder worden. Alle ouderen en mantelzorgers in gemeente Aalten weten dan ook waar zij tijdig signalen af kunnen geven als er zorgen zijn en waar zij toegang tot passende en goed afgestemde hulp en ondersteuning kunnen vinden wanneer dat nodig is.

Wat gaan we doen en hoe gaan we dat doen?

We zetten in op de volgende actielijnen:

» We versterken communicatie en zichtbaarheid rond het vinden van toegang

Zie thema 'Zorg en ondersteuning'.

» We faciliteren en stimuleren geïntegreerde zorg rond inwoners

We stimuleren samenwerking rondom de oudere in een multidisciplinair overleg (MDO) tussen betrokken partijen en professionals. Daarvoor zetten we een communicatietool in (oudere in regie).

5. Passend wonen

Waarom deze opgave?

De vergrijzing zal de komende jaren verder doorzetten in de gemeente Aalten. Daarnaast neemt de druk op zorg toe. Hiermee verandert ook de opgave voor passend wonen voor deze doelgroep. De behoefte wordt op dit moment onderzocht in het Achterhoekse Woonwensen en Leefbaarheidsonderzoek.
Een passende woningvoorraad en leefomgeving is een belangrijke bouwsteen in de sociale basis voor onze inwoners.

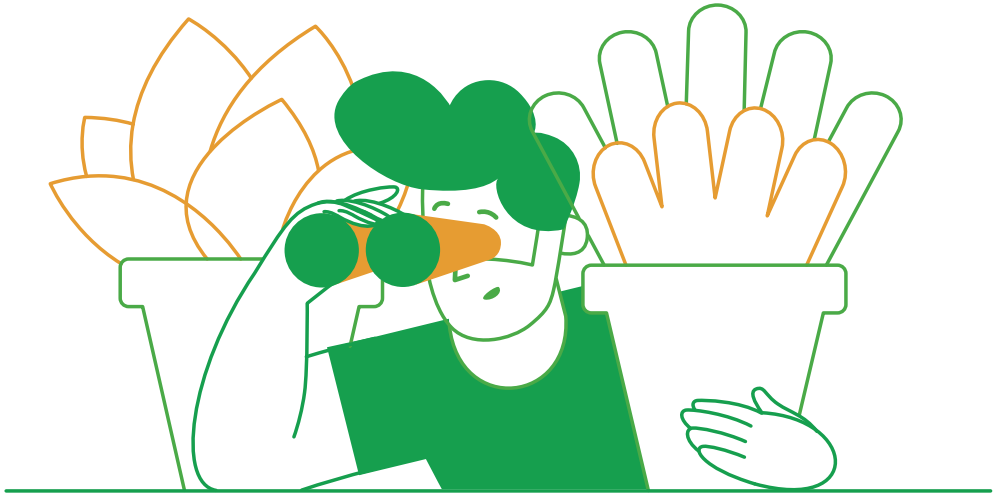
We hebben drie opgaven in het wonen voor ouderen in de gemeente Aalten:
1. De huidige woningvoorraad zo veel mogelijk passend maken aan het langer zelfstandig blijven wonen
2. Vernieuwende woonconcepten voor ouderen stimuleren
3. Vergroten verpleeghuiscapaciteit

Welk maatschappelijk effect willen we bereiken?

Het maatschappelijk effect dat we willen bereiken is dat vitale ouderen nadenken over passend wonen in de toekomst. Daarnaast willen we bereiken dat er verschillende mogelijkheden zijn voor ouderen om in een passende woon- en leefomgeving te wonen, zoveel mogelijk zelfstandig en waar nodig met zorg (tussenvormen wonen en zorg zoals de Kattenberg, Aaltens Hofje en focusgebieden). Tenslotte moeten ouderen een beroep kunnen doen op een plek in het verpleeghuis wanneer veilig, zelfstandig thuis wonen niet meer mogelijk is.

Wat gaan we doen en hoe gaan we dat doen?

We onderzoeken de behoefte aan woonwensen. Samen met partners op het terrein van de woningmarkt zoeken we naar creatieve oplossingen die passen bij de wens van ouderen.

5.5 Zorg en ondersteuning in Aalten

Wanneer het even niet gaat, staan we als gemeente samen met onze maatschappelijke partners klaar voor inwoners om ondersteuning te bieden.

Inwoners kunnen met (ondersteunings)vragen over bijvoorbeeld opvoeding, dagbesteding, begeleiding, hulp in huis of omgaan met geld, terecht bij het Zorgloket van de gemeente. Hier kijken we mee of de benodigde ondersteuning in iemands eigen netwerk kan worden georganiseerd, door middel van een voorziening in de sociale basis of met behulp van een maatwerkvoorziening. De menselijke maat staat in onze benadering centraal: we werken zo persoonlijk mogelijk samen met de inwoner. We vinden het belangrijk dat iedereen op zijn of haar eigen manier mee kan doen en passende hulp of ondersteuning krijgt als dit nodig is.

Op basis van de inbreng uit het participatietraject met inwoners en professionals zien we de volgende opgaven waar we ons op willen richten:

1. Vindbare en zichtbare toegang tot hulp en ondersteuning
2. De menselijke maat centraal: we werken zo persoonlijk mogelijk

1. Vindbare en zichtbare toegang tot hulp en ondersteuning

Waarom deze opgave?

Zowel uit de gesprekstafels als de resultaten van de ‘U Spreekt’ vragenlijst komt naar voren dat veel inwoners niet weten waar zij met hun hulp en ondersteuningsvragen terecht kunnen in onze gemeente . Ook uit de cliëntervaringsonderzoeken Jeugd en Wmo blijkt dit beeld. Een belangrijke waarde die wij als gemeente nastreven is het makkelijk bereikbaar maken van hulp. Er is dus werk aan de winkel om het stellen van ondersteuningsvragen makkelijker te maken en de bekendheid te vergroten.

Welk maatschappelijk effect willen we bereiken?

De toegang is minder versnipperd, door de toegang duidelijk te positioneren en daarin de rol van de gemeente te verduidelijken. Daarnaast zal er een betere uitvraag gedaan worden aan de voorkant. Het is belangrijk dat bekend is voor welke ondersteuningsvragen inwoners bij de toegang terecht kunnen. De toegang verwijst door waar dat nodig is, adviseert en denkt preventief mee over ondersteuningsvragen. We zorgen ervoor dat niemand lang hoeft te wachten op antwoord.

Wat gaan we doen en hoe gaan we dat doen?

We zetten in op de volgende actielijnen:

» **Vindplaatsen identificeren bij herijking sociale basis**

Bij de herijking van de sociale basis gaat er speciale aandacht uit naar vindplaatsen waar wij inwoners beter en laagdrempelig kunnen bereiken met informatie en

voorlichting over het voorkomen van financiële problemen en mogelijkheden voor ondersteuning.

» Het vereenvoudigen van communicatie in samenwerking met ervaringsdeskundigen

We herzien onze communicatie over ons ondersteuningsaanbod, de brieven en beschikkingen die we naar inwoners sturen zodat deze zo duidelijk mogelijk zijn voor inwoners. We doen dit samen met ervaringsdeskundigen, onder andere met Team Samen Sterk van Estinea. Een taal- en communicatiekundige specifiek voor het sociaal domein zal in dit kader om advies worden gevraagd.

» Formulierenbrigade

In gemeente Aalten bestaat er onafhankelijke cliëntondersteuning. Humanitas biedt deze maar ook MEE e.a. helpen mensen met de weg wijzen en formulieren invullen en het aanvragen van vergoedingen. Dit past tevens in het regionale project cliëntondersteuning. We willen in onze communicatie meer aandacht bieden aan deze vorm van clientondersteuning.

» Vroegsignalering mentaal welbevinden

In de gemeentelijke dienstverlening, waaronder de persoonlijke gesprekken die de consulenten sociaal domein met inwoners hebben, het Ondersteuningsteam en de dienstverlening van Laborijn is er blijvend aandacht voor inwoners met psychosociale problemen. In de werkwijze wordt er gelet op het herkennen van deze problemen, deze bespreekbaar maken en het toeleiden naar een passende interventie. Onder meer naar voorliggende lokale mogelijkheden, zoals het maatschappelijk werk en de praktijkondersteuner GGZ in huisartspraktijken.

2. De menselijke maat centraal: we werken zo persoonlijk mogelijk

Waarom deze opgave?

Als gemeente werken wij vanuit de bedoeling van wetgeving: het bieden van bestaanszekerheid voor onze inwoners. Bestaanszekerheid gaat over de basisvoorwaarden om mee te kunnen doen in de samenleving: onder meer de zekerheid van voldoende inkomen, de zekerheid van zinvolle dagbesteding en/of werk. We begeleiden inwoners vanuit vertrouwen en stimuleren dat inwoners regie houden of terugvinden en mee blijven doen in de samenleving. Het centraal stellen van de behoefte van inwoners vraagt om domeinoverstijgende samenwerking: integraal werken dus.

Welk maatschappelijk effect willen we bereiken?

We willen dat de inwoners van gemeente Aalten bestaanszekerheid ervaren zodat zij vanuit hun mogelijkheden mee kunnen doen aan de samenleving.

Wat gaan we doen en hoe gaan we dat doen?

We zetten in op de volgende actielijnen:

» Onze inwoner staat centraal: leervermogen versterken

Als het kan zoeken we oplossingen binnen het sociaal netwerk van een inwoner en/of met behulp van de sociale basisvoorzieningen in onze gemeente. Wanneer het nodig is dan bieden we maatwerkondersteuning, of een combinatie van deze oplossingen. Sinds 2020 werken we met de omgekeerde toets. Hierbij kijken consulenten eerst met de inwoner naar wat er nodig is, welke doelen daarmee

samenhangen en of dat past binnen de grondwaarden van de wetten die we uitvoeren. Daarna pas voeren we een juridische toets uit. We zijn hiermee in 2020 begonnen en willen ons leervermogen op dit punt versterken.

» We ontschotten en werken integraal samen

Het sociaal domein is breed: het centraal zetten van het perspectief en de behoeften van de inwoner vraagt om verbinding en domeinoverstijgend werken. Ontschotten is hierbij de sleutel, zowel lokaal als met externe partners en wetgevingen. Dat betekent het inrichten van regels en budgetten in belang van inwoners zodat er geen obstakels ondervonden worden voor benodigde oplossingen die inwoners op weg helpen.

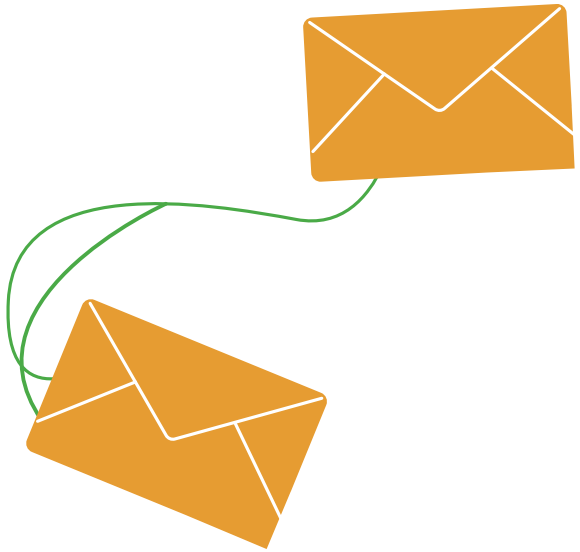
- » We willen op lokaal niveau domeinoverstijgend werken. Inmiddels bestaat er een Verordening sociaal domein, en ook deze nota draagt hieraan bij. Daarnaast stelt het college op een nader te bepalen moment integrale beleidsregels vast.
- » We willen met diverse programma's de focus houden op integraliteit. Dit doen we al met Wonen en Zorg, met de samenwerking met de buitendienst voor hulpmiddelen, met aanpassingen die worden gedaan in woningen en buitenruimten en met vergunningen op het gebied van mantelzorgwoningen. Daarnaast bestaan er verbindingen met sport, cultuur, vrije tijd/economie en onderwijs (het brede sociaal domein).
- » Tot slot willen we meer werken aan kennisdeling door middel van kenniscarrousels.

» We werken aan goed afgestemde zorg en ondersteuning met onze partners

Het is cruciaal om heldere regie en een duidelijk aanspreekpunt te hebben als meerdere partijen betrokken zijn bij de zorg en ondersteuning voor inwoners. Hoewel in de gemeente de lijnen kort zijn, is er nog een verbeterslag te maken in de kenbaarheid van elkaars aanbod en plannen.

Uit de gesprekstafels bleek de behoefte van de diverse partijen die actief zijn in de gemeente om elkaar beter te leren kennen. Doel is op de hoogte te zijn wie wat doet en elkaar op de juiste momenten betrekken zodat goed afgestemde zorg plaats kan vinden.

- » Als gemeente zien we een eigen rol in het maken van de verbinding, door bijvoorbeeld gezamenlijke bijeenkomsten te organiseren. Op die manier zou het voorliggend veld sneller en eerder ingezet kunnen worden, of als passend worden ervaren door externe partners.

5.6 Blijven meedoen in Aalten

Iedereen is van waarde en wij willen dat iedereen mee kan doen in de gemeente Aalten.

Om mee te kunnen doen is het allereerst belangrijk dat de basis op orde is: we willen dat onze inwoners bestaanszekerheid ervaren. Als die zekerheid er is kunnen talenten ontplooid worden. En dat kan op verschillende manieren: door het hebben van sociale contacten, het meedoen aan activiteiten, in vrijwilligerswerk of zinvolle dagbesteding en in betaald (parttime) werk of ondernemen.

Het kan zijn dat inwoners hierbij tijdelijk ondersteuning nodig hebben om hun weg te vinden. We zetten daarbij eigen regie van de inwoner centraal, evenals de gezamenlijke verantwoordelijkheid van ons als gemeenschap: iedereen kan een steentje bij dragen. Sámen zorgen we ervoor dat iedereen, naar eigen kunnen, mee kan doen.

We gaan met de volgende opgaven aan de slag:

1. De basis op orde: onze inwoners ervaren bestaanszekerheid
2. Sport, bewegen en cultuur als bindmiddel
3. Iedereen naar een passende zinvolle daginvulling
4. Investeren in beschermd wonen en maatschappelijke opvang

1. De basis op orde: onze inwoners ervaren bestaanszekerheid

Waarom deze opgave?

Leven in armoede en/of het hebben van problematische schulden heeft verstrekkende gevolgen: het gevoel van schaarste neemt bezit van onze geest en beïnvloedt ons welbevinden, denken en handelen. Bij kinderen uit gezinnen die met armoede te maken hebben zorgt het voor ontwikkelingsproblemen op fysiek, emotioneel, cognitief of sociaal vlak. Voor individuen of huishoudens is het soms een te grote stap om aan te kloppen voor hulp. Er kan sprake zijn van een gevoel van schaamte en vaak is niet bekend waar of bij wie je terecht kan, waardoor de kans bestaat dat iemand verder in de knel komt. Ook speelt het moeite hebben met lezen, schrijven en/of computervaardigheden hierbij soms een rol.

Welk maatschappelijk effect willen we bereiken?

De gemeente Aalten wil dat inwoners bestaanszekerheid ervaren. Dat betekent dat armoedeproblematiek voorkomen wordt, minder mensen financiële stress ervaren en meer inwoners tijdig met passende hulp ondersteund worden. Op een zo persoonlijke mogelijke wijze, door integraal samen te werken aan creatieve oplossingen. Op langere termijn vinden we het bouwen aan veerkracht en eigen regie cruciaal. Ontwikkelingsproblemen ten gevolge van problemen rondom bestaanszekerheid bij kinderen willen we zoveel als mogelijk voorkomen.

Wat gaan we doen en hoe gaan we dat doen?

We zetten in op de volgende actielijnen:

» Voorkomen van financiële problemen

Vanuit de landelijke Brede Schuldenaanpak heeft het Rijk drie actielijnen uitgezet:

1. Problematische schulden voorkomen: preventie en vroegsignalering;
2. Ontzorgen en ondersteunen;
3. Zorgvuldige en maatschappelijk verantwoorde incasso.

Per 1 januari 2021 is de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) gewijzigd. Actielijn 1 is hierin opgenomen, hetgeen betekent dat vroegsignalering een verplichte wettelijke basis heeft gekregen. De Brede Schuldenaanpak wil vroegsignalering van problematische schulden versterken en zet in op snellere en betere schuldhulpverlening.

- In gemeente Aalten zijn we gestart met de voorbereiding van de implementatie van vroegsignalering. De gemeente Aalten sluit aan op het Landelijk Convenant Vroegsignalering (partners woningcorporaties/ particuliere verhuurders, zorgverzekeraars, energiemaatschappijen en waterleveranciers).
- We werken aan het vergroten van (financiële) zelfredzaamheid van inwoners. Het Meedoenpact, een burgerinitiatief, draagt hieraan bij. Er is (nog) geen duidelijke visie, maar deze slag wenst men wel te maken. Op dit moment worden voorbereidingen getroffen om er een Stichting van te maken.

» Het vereenvoudigen van het vinden van ondersteuning

- In het kader van preventie zijn we, onder de noemer geldzorgen, gestart met heldere en laagdrempelige informatievoorziening via diverse communicatiekanalen (o.a. button en ontwikkeling van een vouwkaart).
- Bij de herijking van de sociale basis gaat er speciale aandacht uit naar vindplaatsen waar wij inwoners beter en laagdrempelig kunnen bereiken met informatie en voorlichting over het voorkomen van financiële problemen en mogelijkheden voor ondersteuning. Met diverse betrokken maatschappelijke partners willen we een geldloket/financieel straatje (werktitel) opzetten.

» Het vereenvoudigen van communicatie in samenwerking met ervaringsdeskundigen

We herzien onze communicatie over ons ondersteuningsaanbod, de brieven en beschikkingen die we naar inwoners sturen zodat deze zo duidelijk mogelijk zijn voor inwoners. We bieden ondersteuning bij het aanvragen van vergoedingen of het invullen van formulieren. De formulierenbrigade van Humanitas is hiervoor in gemeente Aalten actief. Wekelijks houden zij spreekuren in Aalten en in Dinxperlo.

» Bouwen aan vertrouwen en versterken van veerkracht en eigen regie

- We bieden maatwerkoplossingen om stress weg te nemen. Centraal in onze aanpak staat het wegnemen van stress bij inwoners met financiële problemen. Problematische schulden staan nooit op zichzelf. De praktijk laat zien dat er, naast de financiële problematiek, vaak ook problemen zijn op andere levensgebieden (opvoedondersteuning, scholing en opleiding, gezondheid en huisvesting). Deze problematiek wordt door de gemeente Aalten integraal in beeld gebracht en verwerkt in het plan van aanpak.
- We werken doorlopend aan kwaliteitsverbetering binnen de persoonlijke gesprekken die de consulenten van de gemeente hebben met inwoners, waarbij ons uitgangspunt is te werken vanuit de bedoeling van de wet. Hierbij stellen wij het effect dat wij samen met inwoners willen bereiken

centraal. Hiervoor willen wij de werkwijze ‘zo persoonlijk mogelijk’ doorontwikkelen (Omgekeerde Toets).

» Armoedebeleid gericht op kinderen

- De intentie is om meer toe te werken naar naturaverstrekkingen in plaats van (alleen maar) geldbedragen. Het gemeentelijk armoedebeleid moet nog herijkt worden en de doelgroep ouders met kinderen zal zeker geprioriteerd worden. Op rijksniveau wordt hiervoor aanvullend beleid ontwikkeld. Wel kennen we inkomensondersteuning voor kinderen tot 18 jaar. Ook zijn we aangesloten bij het Jeugdfonds Sport en Cultuur.
- We willen het minimabeleid beter benutten. Het minimabeleid is er onder andere op gericht om financiële drempels voor huishoudens met een lager inkomen zoveel mogelijk weg te nemen zodat zij mee kunnen doen aan sport en culturele activiteiten (meedoenregeling).
- Daarnaast gaan we onderzoek doen naar mogelijkheden voor het optimaliseren van de meedoenregeling voor deelname aan sport en cultuuractiviteiten. We hebben er bewust voor gekozen om deze regeling breed toe te passen. Dat wil zeggen dat het beschikbare budget voor het hele gezin mag worden ingezet.

2. Sport, bewegen en cultuur als bindmiddel

Waarom deze opgave?

Deelname aan sport-, beweeg en culturele activiteiten heeft een positieve werking op de gezondheid van inwoners. Het sport- en cultuurbeleid maakt geen onderdeel uit van de Nota Sociaal Domein maar benoemen we hier wel omdat het uitgaat van een preventieve werking en het belangrijk is om de verbindingen te benoemen die er ook toe leiden dat men mee kan doen in de maatschappij.

Welk maatschappelijk effect willen we bereiken?

Wij willen dat meer inwoners participeren in sport-, beweeg en culturele activiteiten dan nu het geval is. Een mooi gevolg daarvan is dat mensen zich meer verbonden voelen en hier meer het gevoel hebben mee te kunnen doen in de samenleving.

Wat gaan we doen en hoe gaan we dat doen?

We zetten in op de volgende actielijnen:

» Vergroten gezondheidsvaardigheden

Eén op de drie Nederlanders heeft beperkte gezondheidsvaardigheden. Dit betekent dat zij moeite hebben om informatie over gezondheid te verkrijgen, te begrijpen en toe te passen.

- Vanuit de regionale aanpak laaggeletterdheid 2020-2024 is er aandacht voor lees- en digitale vaardigheden, de lokale uitvoering pakken we op. Binnen de gemeente zijn we alert op het communiceren in begrijpelijke taal voor iedereen (B1-niveau) en we vragen onze partners op het gebied van welzijn en zorg hier ook alert op te zijn.
- Daarnaast onderzoeken we hoe we de informatievoorziening en wegwijs maken in de gezondheidszorg kunnen integreren in de maatschappelijke begeleiding van statushouders. Statushouders lopen een hoger risico op gezondheidsproblemen, onder meer op het gebied van psychische en seksuele gezondheid en tandheelkunde.
- De pilot Welzijn op Recept in samenwerking met huisartspraktijken. Welzijnscoaches worden ingezet om inwoners met psychosociale problemen te ondersteunen of te begeleiden naar activiteiten.

» Sportieve en culturele activiteiten gericht op ontmoeting

We willen dat onze inwoners hun hele leven lang kunnen deelnemen aan sport, bewegen en culturele activiteiten door de inzet van Talentverbinders via het Plan-Talent project. Daarnaast hebben de Talentverbinders een verbindende rol in het lokale veld en ondersteunen zij sport-, beweeg- en cultuuraanbieders of vrijwilligersorganisaties.

3. Iedereen naar een passende zinvolle daginvulling

Waarom deze opgave?

Van betekenis kunnen zijn voor je omgeving is essentieel voor ons gevoel van welbevinden. Het zorgt voor structuur in de week, voor (nieuwe) contacten en het ontplooien van talenten. Toch blijkt uit de gesprekstafels dat inwoners soms nog te weinig het gevoel hebben te worden gezien voor wat zij kunnen. Ze geven aan dat zij mee willen doen zonder het gevoel te hebben minder te zijn, een etiket opgeplakt te krijgen en steeds te moeten vertellen wie ze zijn. Vooral gezien worden in het kúnnen meedoen is belangrijk. Samen met onze maatschappelijke partners maken wij mogelijk dat iedereen in de gemeente Aalten zijn of haar talent in kan zetten naar eigen kunnen. Inwoners die niet (direct) inzetbaar zijn op de arbeidsmarkt helpen we met een zinvolle dagbesteding, door samen te kijken hoe iemand een zinvolle dagbesteding kan krijgen. Daarbij pellen we af wat mogelijk en passend is, bijvoorbeeld vrijwilligerswerk, voorliggende inloopvoorziening, maatjesproject, dagbesteding of arbeidsmatige dagbesteding. Tenslotte zullen we goed moeten inspelen op de veranderingen op de arbeidsmarkt mede als gevolg van nieuw rijksbeleid om de flexibilisering te beperken en sociaal ondernemerschap te stimuleren.

Welk maatschappelijk effect willen we bereiken?

We willen dat onze inwoners van betekenis kunnen zijn en gezien worden in wat zij kunnen. Dit resulteert in meer inwoners op de voor hen best passende plek, meer inwoners die gebruik maken van zinvolle dagbesteding binnen voorliggende voorzieningen en grotere uitstroom uit de uitkering naar regulier werk of ondernemerschap.

Wat gaan we doen en hoe gaan we dat doen?

We zetten in op de volgende actielijnen:

» Gekantelde en geïndiceerde dagbesteding

- Met de herijking van de sociale basis zetten we in op het optimaler gebruik maken van voorliggende voorzieningen zodat deze vrij toegankelijk zijn voor al onze inwoners. Er is hiervoor geen indicatie nodig.
- Het is belangrijk dat de reguliere voorliggende voorzieningen klaargestoomd zijn voor het ontvangen van een meer diverse doelgroep aan inwoners. We zetten daarom in op kennisdeling vanuit ervaringsdeskundigen én op ervaringsleren. Mocht dit aanbod aan voorliggende voorzieningen niet voldoende aansluiten bij een inwoner vanwege lichamelijke en/of geestelijke problematiek, dan is hulp-op-maat mogelijk.

» Begeleiding naar dagbesteding/werk/ondernemen en integratie

- We zetten ons gezamenlijk in om de overgangen van uitkering naar werk, dagbesteding naar beschut werk of vica versa zo soepel mogelijk te laten verlopen. Laborijn, gemeente Aalten, Estinea en andere maatschappelijke partners zetten zich gezamenlijk in om lastige situaties te voorkomen. We

zijn gestart met de pilot Simpel switchen. Het doel: inwoners doen mee op de voor hen best passende plek. Na een positieve evaluatie in maart 2022 van de pilot willen we doorgaan met het programma Simpel switchen op het terrein van dagbesteding en werk.

- Met het oog op de nieuwe Wet inburgering streeft de gemeente Aalten ernaar dat zoveel mogelijk inwoners mee kunnen doen in de samenleving. Als gemeente moeten we een succesvol inburgeringsproces vormgeven en zorgen voor lokale en – daar waar wenselijk – regionale aansluiting in het sociaal domein. We willen dat de inburgeraar zo min mogelijk naar verschillende loketten hoeft. Een integrale benadering vanuit alle leefgebieden is daarbij het uitgangspunt. Van belang hierbij is dat ook werkgevers goed betrokken worden bij het nieuwe inburgeringsbeleid. De regie en contacten liggen bij Laborijn en Figulus Welzijn als een belangrijke samenwerkingspartner. We werken regionaal waar het kan en waar het toegevoegde waarde heeft voor onze inwoners.

4. Investeren in beschermd wonen en maatschappelijke opvang

Waarom deze opgave?

De komende jaren gaat de verantwoordelijkheid van de gemeente Aalten op het gebied van ondersteuning aan mensen in een psychisch kwetsbare situatie veranderen. De maatschappelijke opvang blijft in ieder geval tot 2026 nog wel verantwoordelijkheid van centrumgemeente Doetinchem.

Maar waar voorheen de centrumgemeente Doetinchem verantwoordelijk was, wordt nu Aalten verantwoordelijk voor bijvoorbeeld de uitvoering van Beschermd Wonen; wonen voor mensen met een psychische kwetsbaarheid. Dat vraagt een basisniveau van voorzieningen en kennis, geschikte woningen en vooral samenwerking tussen en met gemeenten, ketenpartners en zorgverzekeraars.

Welk maatschappelijk effect willen we bereiken?

De komende jaren is de wens om de ondersteuning voor mensen in een psychisch kwetsbare situatie indien mogelijk zo veel mogelijk in de eigen leefomgeving te organiseren, wat bevorderlijk is voor het herstel. Het betekent ook dat mensen, als dit kan, zo lang mogelijk thuis blijven wonen. Als dat niet mogelijk is blijven geschakelde woonvormen en wonen in zorginstellingen een optie.

Wat gaan we doen en hoe gaan we dat doen?

Om ondersteuning zo veel mogelijk in de eigen leefomgeving te organiseren, is het belangrijk om een sterke sociale basis te hebben.

- **Activiteiten om onze huidige sociale basis te versterken**
  - Het (eventueel) versterken van de al lopende initiatieven.
  - Het creëren van een voorliggende inloopvoorziening waar mensen in een psychisch kwetsbare situatie terecht kunnen.
  - De-stigmatiseringsactiviteiten/voorlichting over psychische kwetsbaarheid.
  - Ervaringsdeskundigheid betrekken in het te maken beleid.
  - Voldoende passende woonvormen.

6. Financiën

Financiën binnen het sociaal domein is een thema waar de afgelopen jaren zowel binnen als buiten onze gemeente veel aandacht voor is geweest. Nadat we aan de slag zijn gegaan met de uitvoering van de nieuwe taken in 2015 bleek na verloop van tijd dat de rijksbijdragen, die we voor de verschillende onderdelen ontvingen, niet toereikend waren.

Op verschillende manieren zijn we het afgelopen jaar gestart met het meer in balans brengen van onze inkomsten en uitgaven maar ook met het inzichtelijk maken van de ontwikkelingen en de oorzaken daarvan (dus meer inzicht) binnen het sociaal domein en we zijn hier nog volop mee bezig. Dat lukt ons steeds beter en we gaan daarmee verder.

Veel van de gelden in het sociaal domein liggen vast. Maar als gevolg van de zogenaamde ‘open eind’-regelingen weet je nooit precies wat het gaat worden. Zorg moet namelijk altijd geleverd worden. Door de beperkte financiële middelen vraagt de aanpak van sociale vraagstukken binnen de gemeente Aalten dan ook prioritering en creativiteit. Het financiële kader voor deze nota wordt gevormd door de begroting van 2021 en de jaren daarna. In de begroting is een financiële opgave opgenomen om deze sluitend te houden. Daarbij is onder meer het streven om het sociaal domein beter betaalbaar te houden.

Met een gemeenschappelijke inspanning willen we er alles aan doen om nieuwe voorstellen voor de uitvoering van de in deze nota beschreven actielijnen te realiseren. Daarbij moeten we ook zorgen dat de middelen correct en zo effectief mogelijk aan de goede dingen besteed worden.

De aanpak en inzet binnen de transformatie is erop gericht om voor onze inwoners de zorg te blijven bieden en deze ook betaalbaar te houden.

Door de stijgende zorgkosten zien veel gemeenten zich genoodzaakt te bezuinigen op de voorliggende preventieve welzijnsvoorzieningen. Dit kan echter op een progressieve wijze van negatieve invloed zijn op de (complexiteit) van de formele zorgbehoeften van de inwoners. Daarom proberen wij, weliswaar op een kostenbewuste wijze, de aandacht op het versterken van een stabiele sociale basisinfrastructuur te blijven behouden.

De afhankelijkheid van en het tekort aan rijksmiddelen voor het bekostigen van het sociaal domein heeft invloed op de lokale keuzes. Voor de jaren 2021 en 2022 zijn inmiddels extra gelden beschikbaar gesteld als gevolg van de arbitrage bij de jeugdzorg. De rijksbijdragen blijven van grote invloed op de financiële situatie van de gemeente en daarmee de mogelijkheden binnen het sociaal domein in de gemeente Aalten.

Het stimuleren van een gezonde leefstijl en het bieden van goede passende hulp en ondersteuning voor onze inwoners was en blijft richtinggevend, daarbij oog hebbend voor de betaalbaarheid van ons stelsel van ondersteuning voor onze inwoners.

7. Uitvoeringsagenda

Zoals aangegeven schept deze nota kaders voor uitvoeringsplannen op de beschreven thema's. De actielijnen vormen hierbij de richting waar we naar toe willen werken.

Bij de uitwerking van de actielijnen willen we op basis van onze ervaringen wederom kiezen voor een participatieve aanpak. Wij willen in samenwerking met gemeenteraad, Sociale Raad, inwoners en maatschappelijke partners een Uitvoeringsplan Nota Sociaal Domein opzetten. In dit uitvoeringsplan maken we afspraken over de uitvoering en prioritering van de actielijnen.

Als gevolg van wettelijke verplichtingen en eerder gestelde opdrachten (bijvoorbeeld in de begroting of het transformatieplan) is een aantal actielijnen al gepland of in gang gezet.

Voor de uitvoering zien we de volgende uitvoeringsagenda:

Actie	Planning
1. Herijking van de sociale basis	Najaar/winter 2021/2022
2. Uitvoeringsplan Nota Sociaal Domein	Opstellen najaar 2021 Vaststelling winter 2021/2022
3. Lokaal preventie akkoord	Opstellen najaar 2021
4. Optimalisering Schulddienstverlening	Besluitvorming najaar 2021
5. Plan van aanpak decentralisatie beschermd wonen	Najaar 2021
6. Plan van aanpak invoering Wet Inburgering	Najaar 2021
7. Evaluatie Simpel Switchen	Maart 2022
8. Sportnota	December 2022

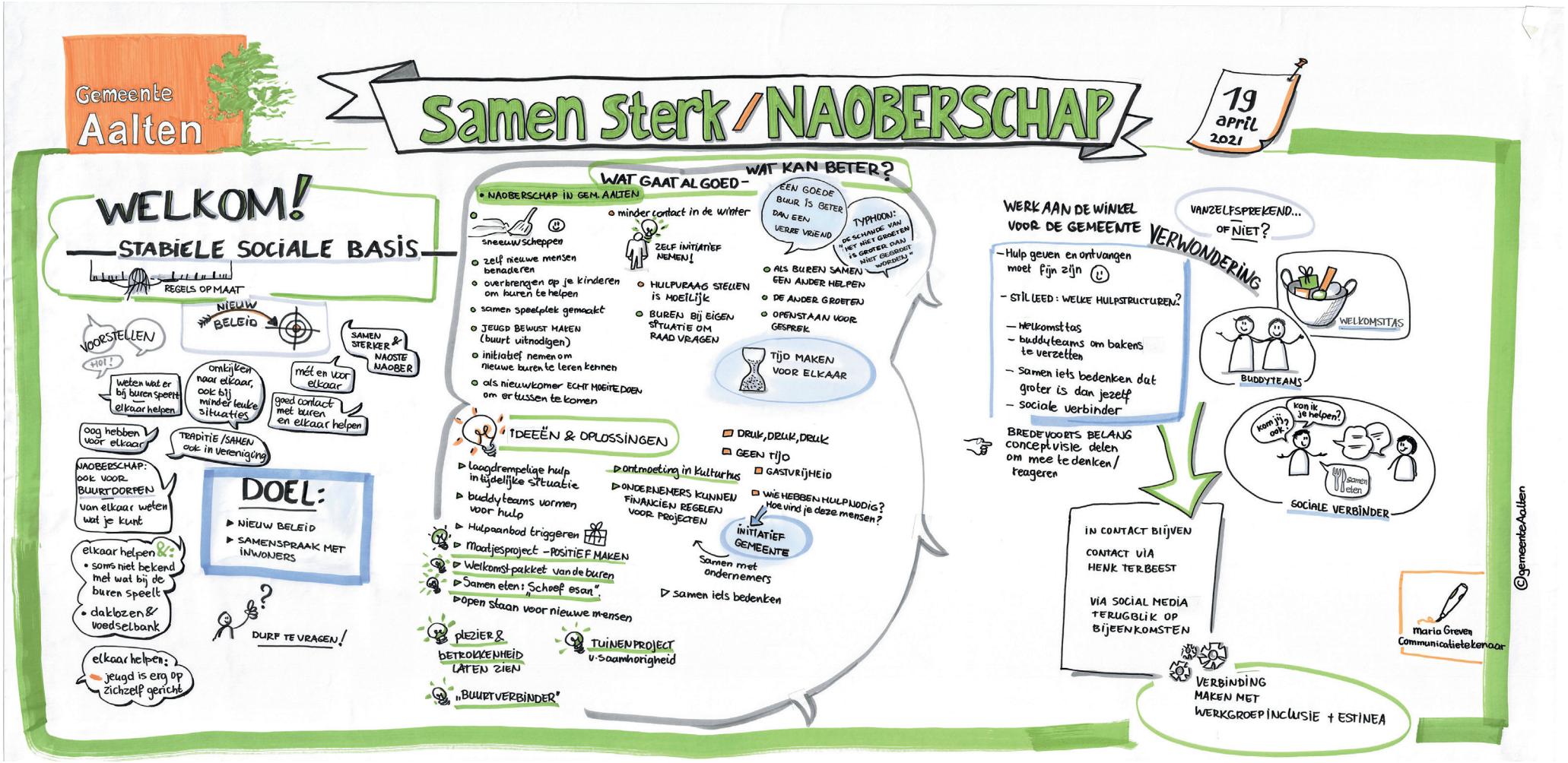
BIJLAGE 1 - Bronnenlijst

Onderstaande bronnenlijst geeft een goed beeld van de bronnen waaruit informatie is gehaald (zowel de gesprekstafels als al reeds bestaande (beleids)documenten).

- Gesprekstafels inwoners en professionals
- Vragenlijst U Spreekt
- Naoberfonds gemeente Aalten
- Visie Sociaal Domein Achterhoek “Samenwerken door elkaar te versterken”
- VNG & Divosa De winst van het sociaal domein
- Verordening Zo persoonlijk mogelijk
- Evaluatie Zo persoonlijk mogelijk
- Website Zorgloket
- VNG & Divosa De winst van het sociaal domein
- Omgekeerde verordening – Gezond en veilig opgroeien
- Transformatieplan sociaal domein
- 1e evaluatie en voortgangsrapportage Uitvoeringsplan zo persoonlijk mogelijk
- Preventieakkoord Gezondheid en Geluk (2020-2030)
- Rapportage voor de Toekomst
- Actieplan Achterhoekse jongeren naar werk, school of betekenisvolle daginvulling 2018-2020
- Landelijke nota gezondheidsbeleid
- Regiovisie de Gezondste Regio en Regionaal Preventieakkoord
- Gezondheidsmonitor GGD en Regiobeeld Achterhoek

BIJLAGE 2 – Visualisatie gesprekstafels

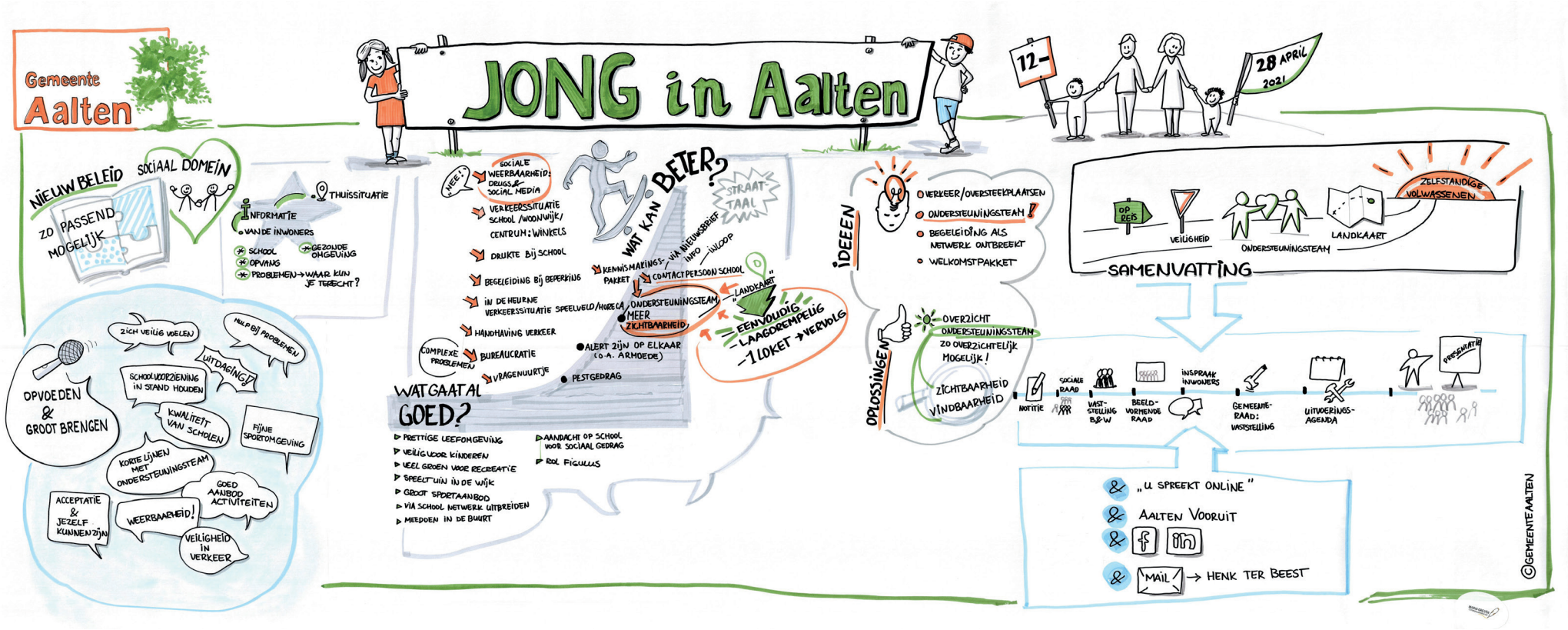
Bijlage 2.1: Samen sterk/Naoberschap

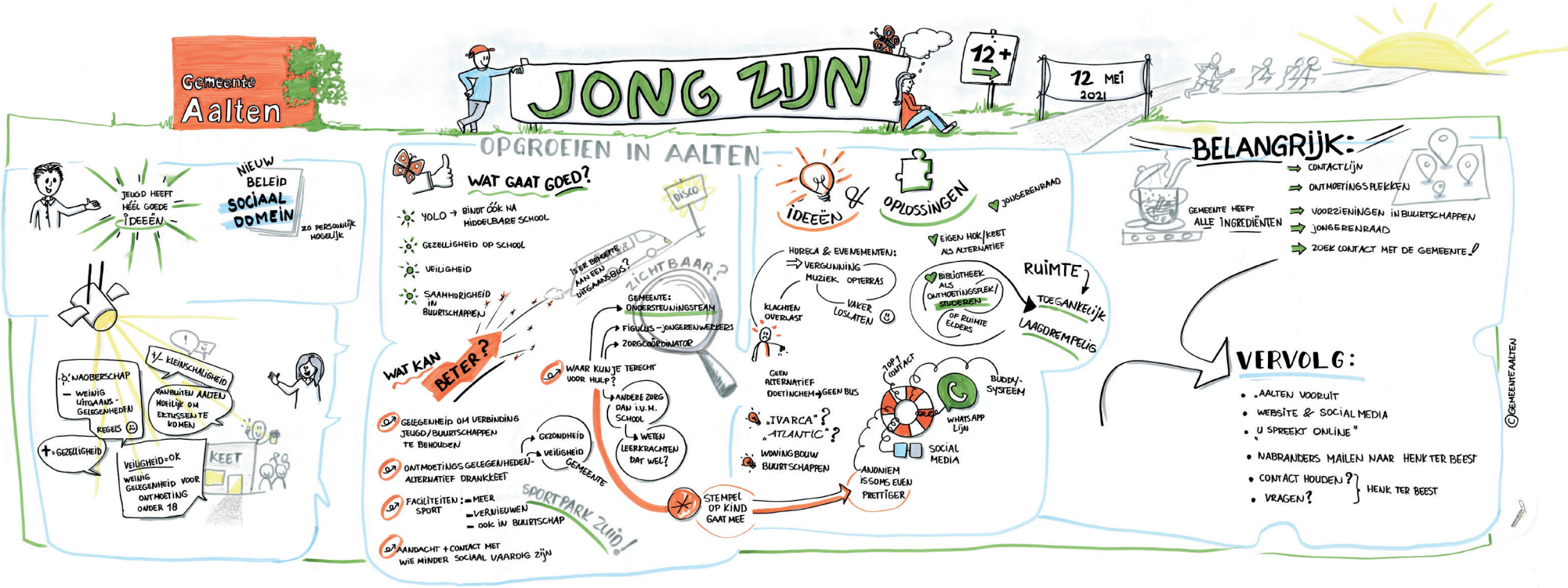
Bijlage 2.2: Een vitaal en gezond Aalten

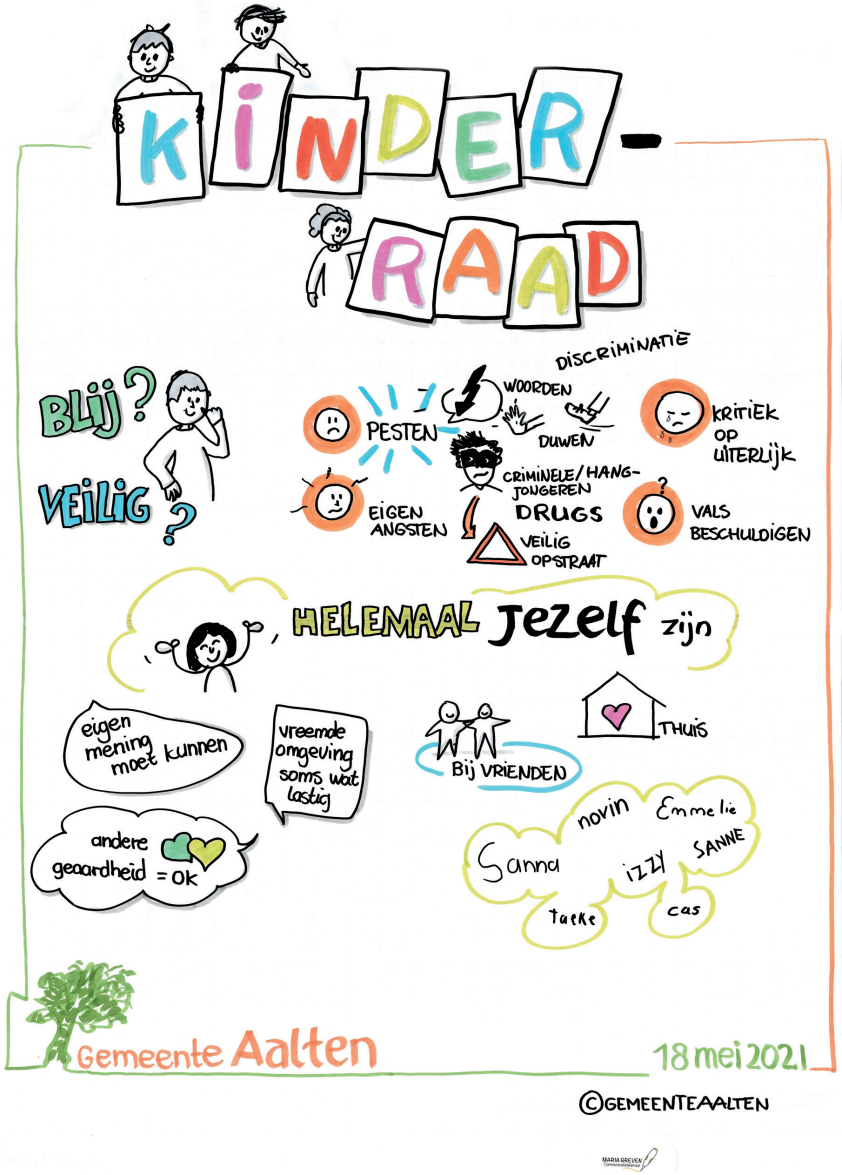
Bijlage 2.3: Jong in Aalten

Bijlage 2.4: Jong zijn 12+ in Aalten

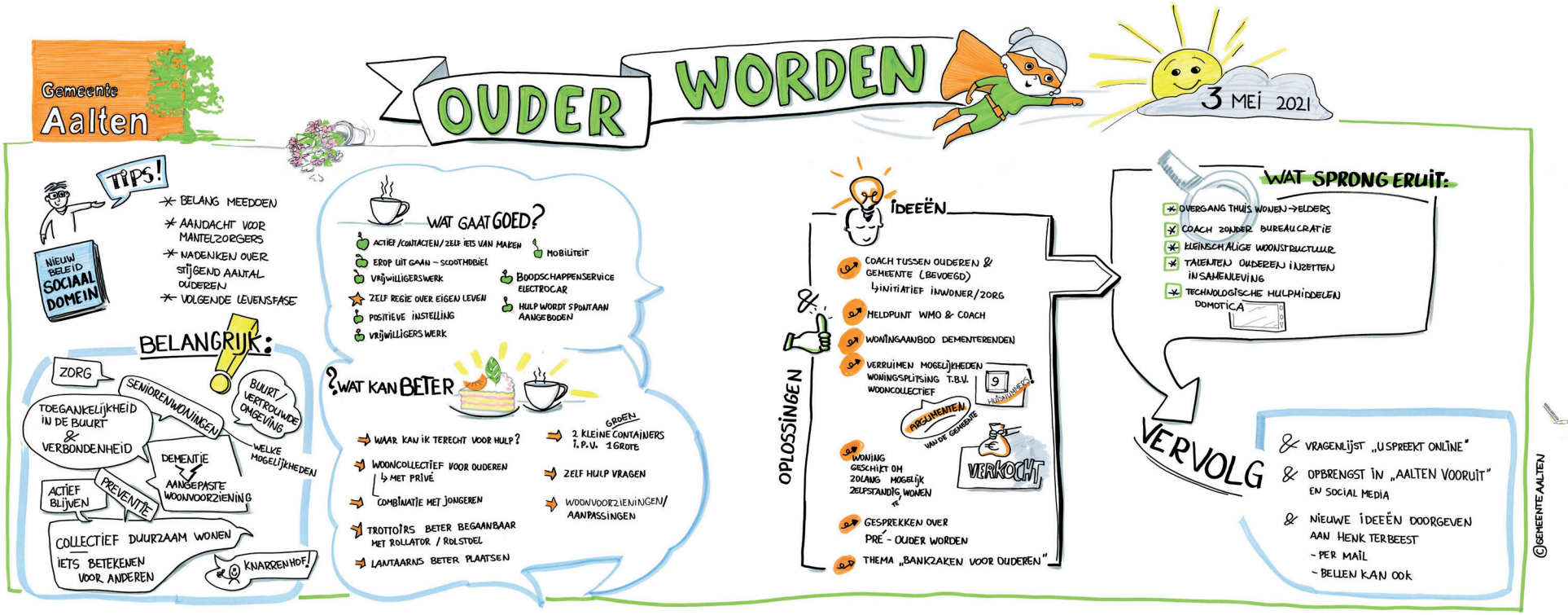

Bijlage 2.5: Kinderraad

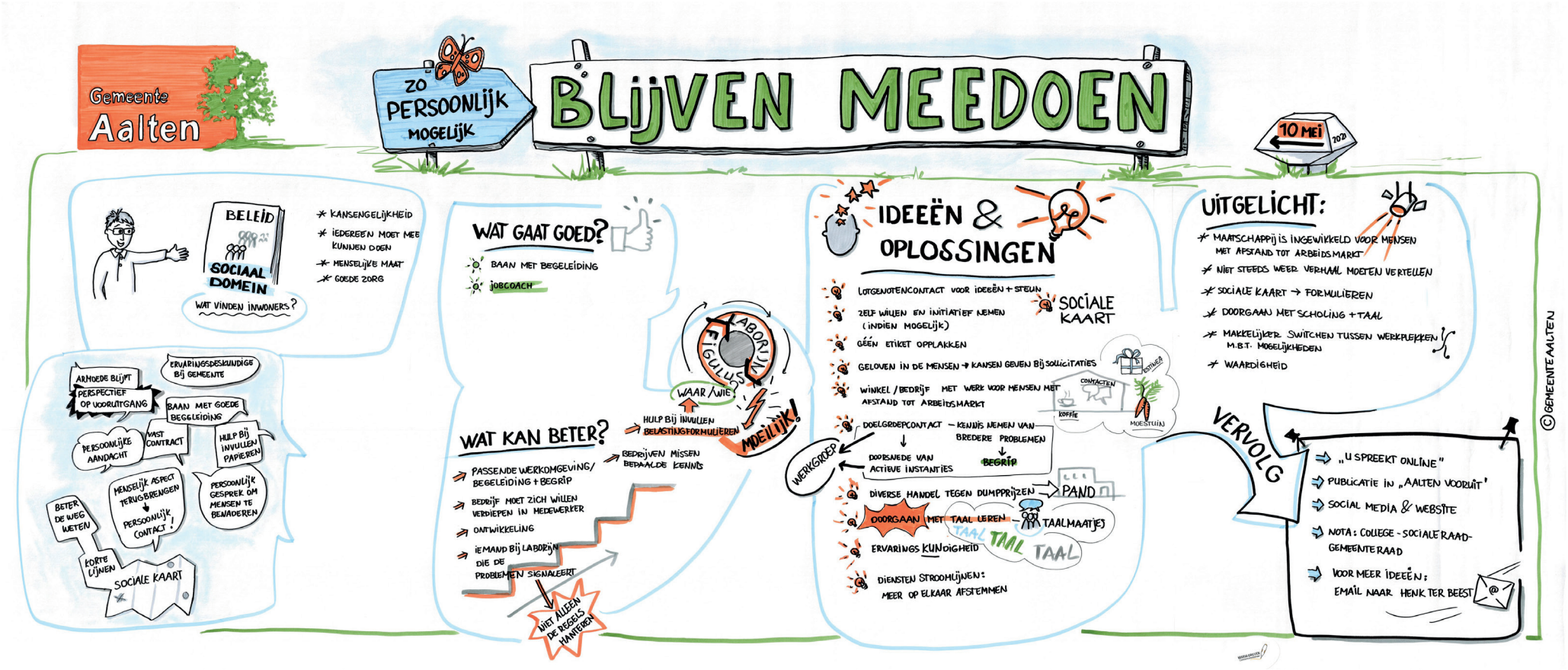
Bijlage 2.6: Veerkrachtig ouder worden in Aalten

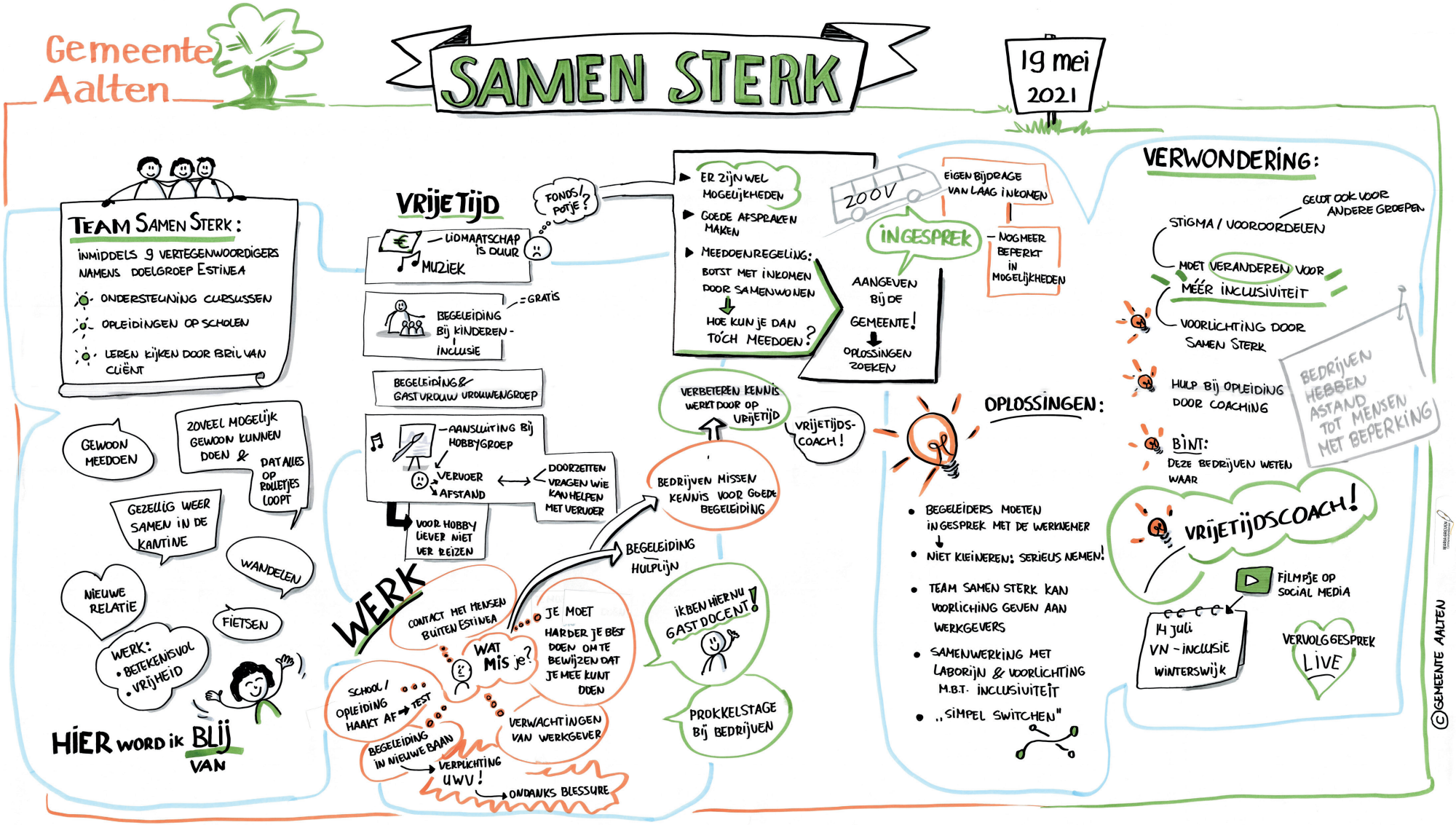
Bijlage 2.7: Zorg en ondersteuning

Bijlage 2.8: Blijven meedoen in Aalten

Bijlage 2.9: Samen Sterk

Bijlage 2.10: Samenwerken

Zomer 2021

Gemeente Aalten
Postbus 119
7120 AC Aalten

T (0543) 49 33 33
E gemeente@aalten.nl
I www.aalten.nl